

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

ONDARRABIako ITSAS ERTZEAN

RAFAEL ANZISAR ARRANTZALEAREKIN

“Dauden barkuentzat arrain gutxi”
“Lehorrean ere arrantzaleen alde
zer egin haundia dago”

Rafael Anzisar Ondarrabiako mariñela duzue, beste zenbait mariñel bezalakoa. Langilea, ordu eta egun luzetan itsasoan bere eginbide neketsu horretan jardun ohi duen arrantzalea. Gazte zelarik itsasorako joera hartu behar izan zuen eta geroztik bertan jarraitzen du. Goizeko hamarretan lehorra iritsi zazikigu eta arratsaldeko lauretan berriro barkura, itsasontzira joan beharko du, egun batzutaako. Etxean igaro dituen sei ordu eskas horietako bat eskaini digu. Ordu luzea igaro dugu elkarrizketan. Egia esan, guk entzun baino ez diogu egin. Zer gauza hoberik arrantza eta arrantzaletaz hitzegiteko egunero hortan ari den mariñel bat baino? Eta zenbat eta zenbat horrelako gure itsasertzean?

MARINELEN BIZITZA GERO ETA LATZAGOA

Elkar agurtu bezain laster hitzegiteari ekin diogu:

—Adizu, Rafael azken aldi honetan itsasertzean sortu izan diren zenbait istilu, oporraldi, borroka dela merio, arrantzaleetaz, arrantzoaz, asko hitzegin da azken egun hauetan. Problema gogorrak dituzue esku artean nonbait?

—Gaurregun arrantza gero eta gogorragoa, zailagoa, neketsuagoa gertatzen zaigu. Honen inguruan korapilo asko da askatu premian. Izan ere problemak ez dira itsasoan bakarrik sortzen. Lehorrean ere arrantzaleen alde zer egin haundia dago.

—Itsasoa eta lehorra aipatu dizkiguzu. Dana batera ezin bada aztertu eta itsas egoerari, mariñelak itsasoan aurrez aurre dituen problemak hitzegin dezagun. Zein dira arazorik nagusienak?

—Arrantzaleaz, itsasoaren hase-re aldiak, gure bizitzaren alderdi garrantzak aipatuz asko hitzegin eta beste hainbeste idatzi da. Gai honetaz gauza berriak esatea oso zaila da.

—Baina azkenaldi honetan behin ere baino gehiago hitzegin izan da.

—Hara, hemen, esku artean daukagun arazorik larriena arrainik ezaren arazoa dugu. Barkuak ugalduz joan dira, barkuak arrantza gehiago arrapatzeko tresnaz hornitu zaizkigu, baina orain arrain eskasia sumatzen da. Lehenago, adibidez, antxoak Kantauri itsasoan non nahi arrapatzen zen. Bai Asturias, bai Santanderko arrantzaleek ez zuten arrain bila luzaroan ibili beharrik izaten. Orobat gertatzen zitzaigun guri ere. Orain ordea, amaitu, bukatu dira hango antxoak. Orain itsas kolko honetara, gure iparraldeko itsasertzera jo beste erremediorik ez dute izaten.

—Honek ondoren txarrak ekarriko ditu bada.

—Egoera honen ondorenak guztion begion bistan daude. Itsuak

berak ere ikusten ditu, noski. Hemen zenbait alditan sekulako barku pila biltzen da, eta jakina, ez da denentzat behar hainbat arrain izaten. Iparraldean bertan, kanpotik hainbeste itsasontzi inguratzen dela ikusirik itsas mugari eusteari gogor ekin diote. Indarrean eta gogor eutsi ere. Bestela arrainik gabe geldituko diren bildur dira. Eta badakizu, bakoitzak bere opilari su ematen dio.

—Gauzak horrela daudelarik, zer moduz konpontzen zerate iparraldeko arrantzale euskaldunekin?

—Periodiku eta izparringiek amai-ka saltsa harmatu dute behin baino gehiagotan. Guk geureari begiratzaren diogu eta iparraldekoek beren eremua zaindu nahi dute. Bakoi tzak bere ogipide eta irabazpideari begiratzaren dio. Gainontzean oso ondo konpontzen gera, hemengook ondo konpontzen geran bezalaxe. Baina zer gertatzen da? Gure barkuak arraina atzematen badu, guretzat gehiegia den arrain pila hori bestek ere bertan arrantza egin dezaten abisurik emango genuke. Baina, gero, hainbeste barku inguratzaren zaizularik ia hutsean gelditzen zera.

—Zuen elkertasuna, beraz, ez da erabatekoa?

—Zoritzarrez ez. Arrain ugari balego gauzak diferente izango lirake. baina lehenago esan dudana bezala, dauden barkuentzat hainbat arrainik ez dago.

—Arazoa nola konpon ditekete?

—Horixe da neronek asmatu ezin dudana. Bide berriak aukeratu beharko dira, erabaki sendoak hartu beharko. Baina asmatzen ez da erraza. Rentabilitate batek eskatzen duen arabera eraberritzen zaila da. Itsas barruan gero eta konpetentzia haundiagoa da. Gure bizitz gero eta latzagoa, ilunagoa ikusten dugu.

LEHOR INGURUKO PROBLEMAK

—Dirudienek eta ikusten denez le-

horrean ere badute hauzirik. Utz dizaiogun Rafaeli berak honen berri emango digu eta.

—Lehorrean konpondu beharrezkoa diru arazoa da. Itsasoko jarduna ia alferrikoa izaten da lehorrean ondo ordaintzen ez badizue. Istiluak sarri sortzen dira. Hemen bertan, kanpora arraina bidaltzea guretzat probetxuzkoa izango litza-ke, irabazi hobea izango genuke. Erosleak ere elkartzaren dira eta sarritan indargabe bezala gelditzen gera. Hau lehenbait lehen zuzendu behar da.

—Ez da bada, kaletarrek gutxi ordaintzen dutelako izango...

—Badakit arraina garesti orda-

intzen duzuela, erosterakoan behin baino gehiago ezinean gelditzen direla. Hori besterik da. Beste problema bat, komertzializazioarena, hain zuzen. Arraina arrapatzen denetik eroslearengana, etxeko andrearengana iritsi orduko hiruzpalau bitarteko izan ohi ditu gutxienez. Bitarteko horiek ez dira, dirudie-nez, musutruk ibiltzen eta zuen sukaldetara iristen denean arrain garestia jan behar. Baina, itsasoan, ikus dezakezue, inor gutxi aberasten da. Lehorrekoak, agian...

—Instituzioak, kofradiak edo beste zerbaitek ez ahal zaitue babes-ten?

—Babesa, babesa, gure elkarta-

NON ZER

- ZIKINKERIA ETA POZOIA
Irastortza ... 3 garrenean
- MUNDU ABORTALARI HONETAN
I. Bujanda ... 3 garrenean
- GUDU SAINDUA BERRIZ
Larresoro ... 5 garrenean
- ZESTUAKO JAIK ... 9-10-11 garrenetan
- ONDARRABIKO JAIK ... 12-13-14 garrenetan
- ATAUNKO JAIK ... 14-15 garrenetan

sunak eman dizaigukeena bakarra dugu. Instituzioek itsasontziak egiteko, eskuratzeko prestamenak, kredituak egingo dizkizu. Baina gaur gauzak dauden bezala ez dezakegu gure itxaropena inorenengan ipini.

—Eta kofradiak?

—Kofradiak aipatu dituzu eta zerbait egin dezaketelakoan gaude. Baina gaurkoz paper arazoak konpontzeko baino ez dizu laguntzen. Kofradiek indar har dezaten, beste bide batzutatik abia ditezuten gure eskutan dago gehienbat. Gure problemak ez dira, esan bezala, itsasokoak bakarrik. Lehorrean lan asko, etengabeko lana, egin behar da. Horretarako egitura edo erakunde batzuk sortu behar dira edo gainontzean lehengoak indartu posible den neurrian behintzat. Dirua beharrezkoa dugu, baina pertsonak beste sail batzuk jorratu behar ditu.

—Orain, uda partean, lanpetuak zabiltzate. Ez daukazu hori bi aldiz esan beharrik. Baina, negu partean denbora libre gehixeago izango duzue. Denbora hori arrantza arloan eta beste zenbait gauzatan mariñela prestatzeko erabiltzen ahal duzue?

—Gu, erabat itsasoari loturik bizi gatzazkio. Hortaz kanpo ez dugu ezertarako gogorik eta umorerik izaten. Zer egin haundia dago. Bada zer ikasia. Beste herritako arrantzaleak, Euskalerriaz kanpo erabiltzen diren teknika aurreratuek, aurre aurrean dabiltzan estatuak arrantzaz zer dioten, nola baliatzen diran, eta abar, jakitea komenigarria da. Mariñelak ez du gaur gaurkoz hainbestearinoko kemenik. Bestalde, premiazkoa denik, ezin uka.

ONDARRABIARI BEGIRA

—Hiztuna dugu Rafael, itsasoaz, hango problemetaz, luzaz mintzatzeko jardungo litzake. Itsasoa bezain luze zabalak bait dira bertako problemak. Hala ere, lehorrekoari begira, Ondarrabiaren egoera aipatu beharrean gaude. Kostako zenbait herritan, arrantzarekin batera industria indartzen eta sendotzen ahalegindu zaizkigu. Batzutan arrantzaren inguruan sortzen industria. Bestetan beste industria mota. Gaurko arrantzaleen seme alaben etorkizuna nolakoa ote da? Arrantzale baten iritzia, Anzisar ondarrabiarrantzalearena, jaso dezagun.

—Etorkizunaz pentsatzeko astirik ere ez dugu izaten askotan. Familia aurrera ateratzearren ari gera jo eta ke. Nik halabeharrez itsasora jo nuen. Baina itsasoan ez dago etorkizunik.

(Ikus beretik 2garren orrialdean)

Gure Lehiatilatik

ZABALEGI

Laster asiko da baserrietako neska mutilentzat Zabalegin ikastaroa. Irailaren edo Agorraren amarrerako izena eman behar du ikastaro oietara joan nahi duenak.

Nekazari eskola dugu Zabalegi. Behin ere baino beharrezkoago du baserriarrak ere ikastea. Lurrari etekina kentzeko era, jokabide eta molde berriak somatu behar dira.

Ikasketak era ontan egiten dituzte.

LEHENENGO URTEKO NESKAK:

Denetariako kultura: sei ordu asteko.

Baratzako lana eta frutagintza: iru ordu.

Ganadu lana: bi ordu.

Sendagintza eta aurren zaintza: bi ordu.

Ekonomia eta jectioa: bi ordu.

Soziologia: bi ordu.

Sukaldaritza: bi ordu.

Nekazaritza: bi ordu.

Kortea eta jostundegiko lana: bi ordu.

Argi indar eta mekanikako praktikak batzuk ere egiten dituzte.

LEHENENGO URTEKO MUTILAK:

Denetariako kultura: zortzi ordu asteko.

Baratzako lana eta frutagintza: iru ordu.

Ganadu lana: bi ordu.

Sendagintza eta aurren zaintza: bi ordu.

Ekonomia eta jectioa: bi ordu.

Soziologia: bi ordu.

Nekazaritza: bi ordu.

Aratz lanak eta elektrizitatea: bost ordu.

arrakizitza: bost ordu.

Dantza: ordubete.

BIGARREN URTEKOAK:

Neska-mutilak elkarrekin.

Denetariako kultura: astean lau ordu.

Baratzako lana eta frutagintza: bi ordu.

Ganadu lana: bi ordu.

Sendagintza eta aurren zaintza: bi ordu.

Ekonomia eta jectioa: iru ordu.

Sukaldaritza: ordubete.

Loragintza: ordubete.

Ikuilua: bi ordu.

Dantza: ordubete.

Mekanika: lau ordu.

ENDANETA - ARETXA I

"ENDANETA"

Endaneta eta Aretxa lehiatu ziren Bilbaon Euskal Kirolen lehenengo astean.

Esku bakarrez jaso behar zuten 137,59 kiloko arria.

Endanetak eldulekurik gabeko kubikoa.

Aretxak Zilindroa.

Endanetak galduta zuen.

Endanetak amabost jasoaldi.

Aretxak amazapi.

Aretxa oso sasoiari azaldu zen plazara. Endaneta jiska bat nekatarik dagoela dirudi. Alere berbiziko jokoa izan zen.

"ARETXA I"

AIZKOLARIAK

Arrijasotzaileen ondoren aizkolariak ikusteko aukera izan genuen.

Arria II eta Yurrebaso aldebatetik. Bestetik Mindegia anaiak.

Kana erdiko amabi enbor ebaki behar zituzten.

Arria izan zen egokien jardun zena. Baina Yurrebasok jaso zituen txalorik aundienak. Izan ere ez da berriketa 45 urterekin aizkoan egitea.

Amargarren enborra arte berdinean ari ziren. Baina azkean norbaitek irabazi behar eta gipuzkoarrek irabazi zuten 41 segundoz.

KORRIKALARIAK

Abuztuaren 26an eta arratsaldeko bostetertietan jokatu zen Tolosako zezenplazan korrika apustua. Alde batetik Ataungo Joxe Aierbe ta Aialko Iruntxiberri. Bestetik Errazkingo Argiñarena eta Bedaioko Agirrezabal.

Urteak: Joxe Aierbek, ogeita amar. Iruntxiberri, ogeita amabost. Argiñarenak, ogeita amasei. Agirrezabalak, ogeita zortzi. Amar kilometro egin behar zituzten. Kilometrotik kilometrorra aldatzen edo txandatzzen ziren.

Aierbe eta Iruntxiberri geratu ziren irabazle. 31 minututan eta bost segundotan amaitu zuten beren lana.

Aierbek 15,39an bukatu zuen bere lana. Iruntxiberri 15,26an. Argiñarenak 15,38an. Agirrezabalak 15,58an. Jende asko bildu zen Tolosako zezenplazan.

IDIDEMAK

Abuztuaren 26an amaitu ziren emezortzian asi ziren ididemak Getxon.

Aurrena Debako Egurtza atarra zen, 46 plazeekin eta 1,30 metroekin.

Bigarren Arruako Urtain, 45 plazeekin, 1/2 eta 0,80 metroekin.

Irugarren Hernaniko Otegi, 44 plazeekin eta 3,66 metroekin. Laugarren Lasarteko Telleria, 44 plazeekin eta 2,68 metroekin.

Bosgarren Erandioko Abarategi, 44 plazeekin eta 1,96 metroekin.

Guztira ogeita bi idipare lehiatu ziren.

TOKA ETA BOLA

Abuztuaren 26an jokatu zen

bolan eta token. Urnietan bolan. Ibarren token.

Ez dugu Urnietan jokatu zen bolaren berri. Baina bai Ibarren jokatu zen tokaren berri. Izan genuen ikusteko zoria.

Behin behar eta Manuel Matxain geratu zen txapeldun. Ez dago makala Z. Argiako gure bertsolaria.

Manuel Matxain 30 puntuz. Eugenio Legorburu, 25 puntuz. Julian Etxaide, 23 puntuz. Joxe Lopetegi, 21 puntuz. Jesus Santos, 20 puntuz. Juan Joxe Ugarteburu, 18 puntuz.

Patxi Lazkano 18 puntuz.

Taldeakokan ere Aietekoak geratu ziren nagusi: Manuel Matxain eta Ugarteburu anaiak.

Euskalerriko txapelketa jokatu zen. Sariak benetan bikainak jarri zituzten. Jende asko izan zen Ibarren goiz eta arratsalde festetan.

MUTIOZABAL

RAFAEL

ANZIBAR...

(1 garren orrialdean asiera

—Rafael, gazteek ez ahal dute itsasoa gogozko?

—Gaztea, gazte den bitartean, arrantzari lotuko zaio. Izan ere, gazteak, lehen momentutik, besteak bezalaxe irabazten du. Urte-tan lanean ari den arrantzaleak urtean berrogei mila duro irabazten baditu, gazteak beste hainbeste irabazten ditu. Honek gazteen buru-bihotzak pizten ditu Gerora izaten dira kontuak, eta neure burua oraindik ez dut zahartzat jotzen. Arrantzale gehienok ez genduke, inolaz ere, gure semeak itsasoan lanean jarraitzerik nahi.

—Eta Ondarrabian, honen inguruan, bizibide berririk sortzen ari ahal da?

—Galdere horri herriko ardura-dunek hobeki erantzungo lioteke. Nik ez bait dut ezeren datorik, ez gai honetaz berri zehatzik. Hala ere, hauxe esango nizuke: hemen ez dut gauza garbirik ikusten. Ondarrabian turismoa nagusitu zaigu. Honek bere alderdi onak baditu, baina bai txarrak ere. Ondarrabiar gazteek kanpora jo beharko dute ogi bila. Bertan ez bait lanik sortuko. Ondarrabia atsegina izango da zenbaitentzat uda partean, baina hemen urte osoan bizi behar dugunok ez dugu giro izango.

—oOo—

Herriar baten kezka dira, herriar soil baten iritzia. Baina dirudenez gauzak ez doaz oso ongi. Zainik gabeko landareak ez du lurrik hartzen, ez da indartzen. Turismoa gaurregun antolatua dagoen neurrian eta eran ez du urte guttiko ogirik ekarriko. Beste horrenbeste Ipar Euskalerra ezagutzen dugunok, ez genduke Ondarrabian horrelakorik gertatzerik nahi.

Bai baserriarrek, bai kaletarrek zer esan haundirik badute gai honetaz. Gaurkoz marifiel batek esan dizkigunak jaso ditugu. Guk ere abesti hura dugu gogoan: Baionako barraraino... «Itsasoan lano dago

Ondarrabia partean, itsasoa laiopean, eta lehor ingurua ilunpean, argitasunik eskaintzen ez diguten bitartean.

BERTSO BERRIAK

HAMALAU BERTSO BARRI, HAMABI HERRIETAKO ORAINGO BIZIMODUAREN GAIÑIAN, «KOSUNE»K JARRIAK

— 1 —

Nik emango ditut orain notizia txarrak, gurasoek ditue egingo negarrak, gaztediak, akaso, algarra ta farrak, galdurik diralako oitura zaharrak.

— 2 —

Lenen kasuan dagoz gure laboriak: nun dira pagadiak eta arestiak? Galdu dira artotzak, galdu, bai, gariak; ganantzia, itxuraz, belar-pinudiak.

— 3 —

Usaia handia zan hementxe labrantza, gizonak jartzen eben horretan biotza. Baina, lurak saldua, hona heriotza: zeren diru horrentzat Bilbon dago Boltsa.

— 4 —

Gaztedia kalera solorik nahi ez, labrantzan bete ezin faltrika diruez, nobia bilatzea baserrian nekez, auzoak bete dira neska-mutil zarrez

— 5 —

Komediak dirala gure fabriketan: Erdaldun-euskaldunak leku berdinetan. Nagusi bat berari beti zerbitzuetan, baina gizon diferent biotz-kaskoetan.

— 6 —

Erbestetik pioiak honaxe pillatu, jornal diferentekin danok aldrebestu. Guztiok lotu estu alkartzea eskatu, holantxe nagusiak sendo aberastu.

— 7 —

Zazpigarren puntuan elizen krisia, fedearen galtzia, apaizen faltia, monjen ezkontutzia kristauen kalia: arras aldatu dala zaharren fedia.

— 8 —

Banakak jardun arren apaizak sermoetan, botatzen hitz galantak euren pulpitoetan, pobreak defendituz nausien kaltetan, Mari Atsoak diño: «Marxistak benetan».

— 9 —

Lenago legea zan semeak amabi; oraingo familieak: «Larregi dira bi». Amorea egiteko zenbat aldiz nahi, botikan erosten da pildora anti-baby.

— 10 —

Hiluntzean etxera gazteak poliki, oitura zan bezala lenago apalki. Gaur, barrez, sartzen dira Boite-ra alaiki, xirrituak alkarri eta txurrit wisky.

— 11 —

Urkiolako puntan zer debozioak? Estonak topatu nai han bokasioak. Txanponak bildutzeko zer okasioak Rios-en zabaltzeko kristau misioak.

— 12 —

Euskaldunon hizkuntza asko jaku erori, erdarak terrenua kendu euskarari, alperrik eskatzea laguntza Estaduari, ai zer enkargu latza utz ikastolari.

— 13 —

Gorostizak pelotan, Antzuak probetan, Antonek kanpoetan, Berrizek txuletan, fama handia dabe Amabi Herrietan, oraingoan ez gara sar politketan.

— 14 —

Durango ingurua izango da geixa, sorturik egunero bizitza barrixa. Ez da naiko, alare, urteko perixa. Aurrerantza beti, zuk, egizu Gereixa!

KOSUNE

(Mallabiako III. idaz lehiaketan saritutako bertsoak)

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

HERRI-HILTZE A

Horixe esan nahi du "genocidio" erdal hitzak. Adolfo Hitler-ek egin zuen famatua juduak eta ijitoak hil zituenean. Geroztik ONUko araudian sarturik dago legeko hitz bezala.

Nüremberg-eko hauziak zirela eta norbaitek esana zuen orain dela mende laurden bat: "Galtzaileak bakarrik zigortuak izango dira bekatu honengatik". Baita asmatu ere.

Herri osoak hiltzen ari da gaurko gizarte aurreratu hau. "Ibo"-ak Nigerian, Hegoaldeko beltzak Sudanen, "hutu"-ak Burundin. Wiriyamu-n beltzak Portugalek...

Eta lasai mundua. Ezer gertatuko ez balitz bezala jarraitzen dugu. Nor oroitzen da gaur hilik ditugun herri hoietaz?

Herri oso bat desagiten ari da Bangla Desh sortu zenez gero. Etengabe burruka egiten zaie 1971garrenetik hasita gaur arte "bihari". India bere buruaren jabe egin zenean handik ihes egindako musulmanak ditugu "bihari" hauk. Langile porrokatuak eta erlijiozko gizonak ditugu. Lan izugarria egin zuten Pakistango ekonomia altxatzen.

Pakistanen alde borrokatu ziren, honi Indiak eraso zionean. Baina Pakistango agintariak galdu zutenean ikaragarriak ikusi zituzten. Lantegia eta ondasunak galdu zituzten ia miloi eta erdi "bihari".k. Ez zituen legeak babesten. Emazteak eta alabak ordaindu zuten gehienbat. Bi leku beldurgarritan pilatu zuten herriaren zatirik haundiena: Mohammedpur eta Mirpur-en.

Han ez dago bizitzerik. Gosea dago nagusi. Txabola zaharretan bizi dira. Harako iristen diren janariak ere askotan merkatu beltzean saltzen dituzte Bengalako guardiek. Sendagile eta sendagai behar haundia dago. Ez dira ezertarako iristen daudenak.

750000 "bihari" hil dira, Bangla Desh bere buruaren jabe egin zenetik, 1971 garrengo Abenduaren 17tik honera. Dacca-ko agintari dienez 1976 garrenerako konpondua omen dago "bihari" herriaren arazoa. Ez omen da ordurako bat bakarra ere bizirik gertatuko.

Badu bai Eichmann-ek jarraitutailerik.

Ez zaie alemanei barkatzen Hitler-en astakerien aurka jaiki ez zirelako. Eta bitartean herriak hil eta hil ari gara. Zenbat herri gaitzen ari diren European bertan gaur arnasbiderik ez dutelako bizi ahal izateko.

Hortaz jabetzeko ez dago urrutira joan beharrik. Mila gertaera aipa ditezke. Bat bakarra aipatuko dut.

Herri txiki batean bizituak gaituz. Urrutizkinez hitzegin nahi genuen bakoitzean Azpeitira eskatu behar zen "conferencia". Guk euskaraz eskatu eta handik erderaz erantzun gehienetan. Ez al dakite, bada, hango "telefonistek" euskeraz ala ez al dira euskaltzale?

Ehun bat ari dira han lanean eta gehienek badakite euskeraz. Baina zaintzen daudenek ez diete euskeraz hitzeginen uzten. Ez daukate beren artean euskeraz mintzatzerik. Ez eta urrutizkinez euskeraz erantzuterik ere zaintzailearen baimenik gabe. Bestela begitan hartzen dute eta nota txarra jartzen diote. Bitartean hor ibiltzen dira inguruko herri txikietakoak erderaz inkill-mankala adierazi ezinik.

Gertaeratzko bat aipatu dut. Ikastetxeak, Udaletxetako idazkariak, trenetako billete emaileak, sendagileak, notarioak eta abar aipa nitzakean. Baina zertarako jarraitu? Isil nadin.

Izan ere "galtzaileak bakarrik zigortuak izango bait dira herri-hiltze bekatuagatik".

San Ignazio

eguna,

Euskal Herrian

Aurten ere ospatu dugu gure «patroi handiaren» eguna. Eta San Ignazioen «martxa» kantatu ere bai. Neure buruaz bederen, esango nuke, inoiz baino gogo gutxiagoz kantatu dudala martxa.

Astekari honetan bertan (Z. A. 543.zenb., 12.or.) Azurmenditar Yokin mintzo zitzailgun martxa horrek gerra aurreko urtetan izan zituen gora-beheretaz. Orduko prolema, martxari buruz, alpururiko idazleak dioenez, euskara mordoilo-euskara garbi arteko hauzia izan bide zen.

Ez uste, irakurle, ene prolema —eta martxa hori elizan entzun ohi duen askorena— «h» bai, «h» ez denik. Ez. «H» horren azpian prolema sakonago bat dago (eta ez politekeriakoa, ez eta bestelako «keriazkoa», norbaitzuek nahi lukeenez); halatsu martxa hori buruz ere.

Ez diot ekingo musika epaitzeari; kaxkarra naiz arlo horretan; hale-re, nago, letrari buruz diodanak musika ere kutsatu ote duen. Baina, bego hori beste batentzat.

Letrari nagokio. Burutik beheraino arranditsu (triumfalista) deritzat martxari: «ez da ez etsaierik jarriko zaizunik inolaz aurrean... gaurko egunean naiz betor Luzifer gogaiztua... zure lagundia beti da bildur gabe bere Jaun ta Jabe... garaitu dituzte zure lagundiak... ez dauka Eleizak ez Euskal Herriak ez dauka bildurrik inongo aldetik... dauka lagundia sugarrez betia guda guda nairik...».

Askotan kantatu izan dugun martxa, eta garraisaia ederrik ateraz. Egun bestela deritzagu. Gogo-motelduen gauza ote? Baliteke. Baina, uste dut, hobekiago, egari herituago lotu gatzazkiolako dela. Horretan nago. Eta horrela, dela neure buruari begira, dela Euskal Herriari begira, beldur gabe ez, beldur asko eta kezka asko (ez nuke nahi larritasun bihur litezen) nabari dut. Eta hori bera ikusten dut ene inguruan: batzuetan beldurraren egia aurrez aurre agertuz, bestetan beldurraren egia (ala larraren) estaltzekotan poz-irrintzi itxurako oihu hutsal eginaz.

Izanen da noski, hori guztia interpretatu egin behar dela diokenik. Izanen da noski kristau fedez «jadanik» gaitza garaitua dela diokenik; baina halaber kristau fedez ez da egia txikiagoa, «oraino» garaitzeko dela.

Eta azken alde han, eta alde guztietatik, biziagoa dela, dudarik ez dago.

Eta lehen alderdi hura bizitzekotan, «jadanik» gaitza garaitua dagoelakoa bizitzekotan, kristau herriari ahalegintxo bat eska dakiokela lidakenari, haxe esanen nioke: jadanik ahaletgin handia dela euskal kristau herriari eskatzen zaiona, Loiolako Inazio «patroitzat» hartzeko eskatzea: dela konbertsio aurretik Euskal Herrian izan zuen jokabidea, dela konbertsio ondoren Euskal Herrian egin zuena (hobeto esan, egin ez zuena) kontuan harturik; ez naiz sartzen haren ondorengoak egin dutenarekin, ez eta zerutik izan dezakeen eskuhartzearekin ere; baina, gauza bat dakit: Euskal Herriak, esku artean duen borrokan, eredu edo ispilu kaxkarra duela Loiolako Inazioen lurteko bizitza, eta hori, patroia bat aukeratzekoan kontuan hartzeko litzake.

Diodan bukatzeko, 1934ean euskara mordoilo-garbi arteko arazoak, Euskal Herriko eliza letra berritzea eraman bazuen, ez litzakeela joan-etorri txikiagoa prolema aipatu dudana hori, beste giroko letra bat sortzera bultzatzeko.

MUNDU

ABORTALARI

HONETAN

«Isilpean illerazi. Hamazazpi urte-tako bere burugabekeria-amorioek estura larrian jarri zuten neska. Kontzientzia gabeko zenbaitek gal-lerazi nahi zuten haren sabelean pilpiraka ari zena haragi, abots, mal-ko, bizi bihur zedin».

Filme bateko propaganda duzue hori noski, eta ez da txorakeria. Zinemak, nola edo hala, ongi ala gaizki, beti ere nolabait agertzen baititu jendeek darabilzkiten kezak, irrikak, gutziak, beldurak eta go-rroto-maitasunak.

Gaurkotasunez gaitzeka dago abortuaren arazoa. Izugarriko in-darrak dabilta alde. Ez txikiagoak kontra. Aita Santua hortaz mintza-tua da, behin baiño gehiagotan, as-paldi ez dela. Orobat apezpikuak, eta apezpikuen biltzarreak, eta apez-pikuen ordezkariak hortaz ari dira. Eta gurasoak, eta gurasoen biltza-rreak, eta gurasoen ordezkariak. Eta teologoak, biltzarrekin gabe. Eta periodistak, ordezkorik gabe. Eta sendagileak, biltzarrekin eta gabe. Kontra. Alde. Nik ez daukat inol-a-ko agiri-rik-eta, bekatuari buruz jar-dun zuen sermoilari haren antze-koa naiz. Ni kontra nago. Abortu-aren kontra. Umea iltzeko egiteen kontra. Eta gaitzeka, abortu klase guztien kontra.

Esan nahi nuke abortu mota edo itxura asko, ugari, daudela. Abortu hitza zentzu zabalean artzen dut, eta honelaxe artu behar da, ene ustez. Esate baterako, Paulo San-tuak Korintokoentzat egindako idaz-lan hartan bezala: «Eta (Jesus) az-kenez, neri agertu zitzaidan, abor-tukume honi». Abortukume hitza nik sortua da, eta gaizki esana badago barka, irakurle maitea. Dudarik ez dago, hori irakurriaz, Paulok zentzu zabalean hartzen duela abortuaren esanahia, Paulo bizia, eta hain bi-zia gaitzeka, zegoen eta. Euskaratzaileak ez datoz bat itzulpen hortaz. Gaztelaniaz: «Y a mí, como abortivo, se me apareció después que a todos...». Frantsesez: «En tout dernier lieu, il m'est apparu à moi aussi, comme à l'aborton». Euska-raz, Olabidek, Orixek eta Kerexek: «Azkenean... neri ere bai illor (lako) oni...». Zugastik: «Azkenez, aur-galduari bezela, neri ere...». Eta, aipua bukatzeko, Eguia Rezo-lak: «Azkenik neri, guzior kondar zikin oni...».

Hala berean, nik zentzu molde bati, edo zentzu albo bati, ekingo diot. Garaia aurretik oker gertatu-ari bezala, biziaren kontrako zigo-rra bezala, erorialdi tankeran, erre-ka-jotze gisa. Laburki, ezegarri den zerbait adierazteko.

Harako pintore famatu harek bere modeloari hola esan omen zion: «Begira ezaidazu unetxo batez, eta beti begiratuko didazu». Itxura ho-rretan nik esaldi pare bat entzuen nuen, umetan, eta etengabean ego-ten naiz entzuten. «Ama, emaidazu ogi pixka bat». eta amak: «Semea, ago isilik. «Hantxe gosea baitzen nagusi. Mutiko biziki argia zen (ez da gero kontua edo ipuia, beste historia triste bat baiño), ikasteko gaitasun gaitza zuen, baiña bere lehia denak laster joan ziren pu-tzura, ez ogi ez liburu hamabost urte gabe aldapa gora eraman zu-ten gaixoa. Hori gogoratuz beste pentsakizuna etorri ohi zait, tximis-tak trumoiak dakarren modura (eta hola osatzen da esaldi pare), Bec-quer-en rimaetako bat, zazpigarre-na, arpa zokoratuena. Hantxe dago isilik eta hautsez estalia. Zenbat soñu eder lotan, elurrezko esku-aren zai. «Ai, pentsatu nuen. Zen-

bat aldiz jenioa holaxe dago lotan, bihotzaren sakonean ezkutu, eta La-zarok bezala dei bat itxadoten du, diolarik: «Altxa eta abil».

Beste hitzetan, zenbat talentu gal-durik, zenbat asmamen zanpaturik, zenbat gogoeta ondaturik, zenbat bi-zi hillik, zenbat abortu munduko bazter guztietan, denboraren men-de guztietan, sorkaldetik sartaldera, iparretik egoaldera...! Ume abortuak milloika, eta bestelako abortuak na-hi adiña. Justizi abortuak, maitasun abortuak, hibai abortuak, herri abor-tuak...

Abortuaren hauzi oso biziaren errespetoa da, dena ibiltzen da bostgarren Aginduaren inguruan. Eta hiltzeko era asko izaki. Heriotze klase zenbaezikiak ezagutzen dira. Heriotze indibidualak, bakar-herio-tzeak, eta heriotze sozialak. Adibi-de bat jartzeko, Sahara-ren beheko aldean gertatzen ari dena, ikaraga-rrizko lehorteak, lehenik. Basamor-tua aurrera doa, hegoalderuntz, he-riak janaz, basoak atzerako bidali egiten ditu, bizia hiltzen du, iñor gabe, jende gabe, abere gabe, lan-dare gabe, dena uzten duelarik.

Miseria miseriaren gaitzeka. Cari-tas mugitzen da apur batean. Aita Santuak hiltzaldi batzuk egiten ditu. Baina jende zuriak ohitua baikau-de, bizkarra altxatzen dugu. Guri zer? Edo-ta irakurtzen dugu beste albiste bat: «Lehorte handia dago-ela Breña Handian... limonadaren lehorteak, eta abioetarako ez omen da alilegatzek». Eta bi berriak na-hasten ditugu, farre pixka bat egi-ñaz.

Abortuak... Kristo aurretik ere iaioak ziren gizonak elkarren artean hiltzen. Kristauak ez dute hori as-matu, jakiña. Baiña agitz ere ez dute gauza aldatu. Lekuko: hain-beste borroka, hilketa, gudu, herri edo aberrien handitasuna aitzekia hutsa delarik, edo ideien zabal-keta, edo erlijioaren ona, edo aurrera-pe-naren izenean... piraten bandera bel-tza bildurik gordeaz. Lekuko, bonba atomika guztiak, lehengoak eta ora-ingoak, garbiak eta «zikiñak», «Ba-kerakoak» eta «askatzaileak», «onak» eta «txarrak».

Baiña ez dezagun hortatik atera kristauak bakarrik, edo azal zuridu-nak bakarrik, hortan ari direnik. Le-kuko: Txina-URSS haserreak, pales-tinoak, Nigeriako iboak, Sudaneko beltzak, Burundiko hutuak, Bangla Desheko bihariak. Eta bakoitzak ezar dezala «eta abar» luze, bildurgarri bat. Bitartean, gu lasai.

Hori bai, bakar-abortuaren hotsak aditzen ditugunean, orduan arras esnatzen gara, kemen hartzen dugu, gure tradizio eta fede zahar guz-tiek irakiten ifintzen gaituzte, bi-ziaren zaitzaileak garaela oroitzen zaigu argiro.

Lurra haundun dago oraintxe. Mun-dua erditze harrigarrian aurkitzen da. Aldien zantzu guztiek hori era-kusten digute. Iraultza berri bat ja-iotzekoa da. Bakar-abortuaren kon-trakoak jarriko ote dira jaiotze han-di horren kontra? Laster larrugorri epel ederra izango denari, bihotzez, ahalmen guztiz, laguntzea da gure eginkizuna, mundu abortu izugarria gerta ez dedin, jaiotza zoragarri, garbi, benetan Kristo-tsua, gerta de-din.

I. BUJANDA

ZIKINKERIA ETA POZOIA

Ehun eta hiru lagun hil dira Tur-kiyan uda hontan barazki pozoidunak jateagatik. Ezbeharrez hiltzeak ia ez gaitu harritu ere egiten. Egunka-riak irakurri besterik ez da. Bada beti zerbait. Egazkin bat lurrera jautsi dela, autobus bat irauli dela, gasak jarria zuela, itsasoa harrotu dela, lurrikara izan dela, bonba bat lehertu dela, matxinada bat dela, ihesi abiatu dela...

Egunero gertatzen da zerbait. Egunero gaitzen du bere bizia ba-tek baino gehiagok. Ohitu egin ga-ra. Ez gara harritzen.

Jakina, gizonaren erruz gaitzen dira askotan bizi hauek. Baina as-koetan gertatzen diren heriotza haue-kin batera erantzunkizunaren harra ere hilarazi egin digu ohiturak.

Gure herrietan aurkitzen den zi-kinkeria eta pozoia bururazi digu Turkiako gertaerak.

Donostiako behebarru bat ikusi dugu oraindik orain komonetako ur zikinez zeharo bete. Tubo bat ze-goen leherturik. Ez zen giro han inguruan. Hura kiratsa! Nori zego-kin konpontzea erabaki ezinik ze-biltzan teilatupe hartako bizilagun-nak.

Honela moduzko gauzak nonahi eta noiznahi ikus ditezke. Zenbat zikin gure hibai, kale eta hondar-tzetan! Ez dakit kalerik zikinena zein izango den Euskal Herrian. Oria omen da munduko hibaietan zikinena. Hondartzetan Getaria ger-ta ditek txapeldun alboan daukan zabortegia ikusirik.

Pontevedrako Lerez hibaietan gizon bat gaizki ibili da oraindik orain. Baina ez ito egin delako, erre egin delako baizik. Hango pozoiak kis-kali dizkio sorbaldak, besoak, bu-larrak... Txinparta baten zain dau-dela dirudi gure hibaiak suak har-tzeko.

Ikustekoa da Bilbaoko itsasoaren sarreraren hibaiak daraman simaur-pila. Inglaterrako zabor «radioakti-boz» erasotua dago Bizkaiko Itsas-golkua.

Guk biriketan sartzen dugun hai-

zea ere zikindua omen dago. Ke beltzez estalirik daude zenbait he-rri. Pozoiturik dago egurtsa.

Jarrai dezagun aurrera. Zikinde-gian sartu garenez gero egin de-zagun uxarrean.

«Tribuna Médica» aldizkariak dio-enez botiletan eta potioetan eros-ten ditugun esne, ardo, ur, sagardo eta janariak ere ez omen dira beti garbitasunaren ispilu. Lur-puskak, ogi-puskak, burni-puskak eta abar aurkitu omen dira behin baino ge-hiagotan.

Gainera baimen-agiriak jartzen di-tuen ongari eta osagarririk gabe-ak omen dira askotan. Etxe bat baino gehiago zigortua izan da sal-dukeria horregatik.

Baina Turkiako barazki pozoitue-tatik hasi gara eta barazkien po-zoietan amaitu nahi genuke.

Zenbat hauts ongari lurrarentzat, zenbat hauts sendagarri gaitzentzat, zenbat hauts hilgarri zomorrontzat erabili behar duen baratzetan, zer-bait nahi duenak!

Baina kontuz baino kontuzago era-biltzekoak dituzu, hoietako askok barazkiei, landareei, eta aleei pozoia eransten bait diete. Horregatik neu-rriz, bere garai batean eta hauts bakoitzak agintzen duen epean bo-ta behar dira. Zenbait aldiz, orde-a, ez saltzaileak eta ez erosleak be-tetzen legerik.

Turkiako gertaerak pentsarazi egin behar digu. Agian gure artean ez da inor bizia gaitzeraino gaixotu. Baina batek baino gehiagok egun batzuk txarrak pasa izan ditu.

Ez da harritzekoa, beraz, Fran-tziako Gobernuaren asmoa. Ondo zaintzeko asmoa du alderdi hau guztia.

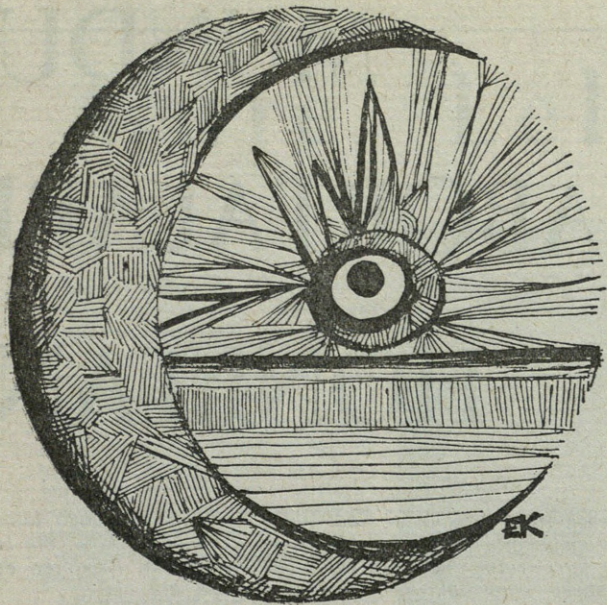
Bi esaera daude gure artean. «Zi-kinak ez du gaitzik». «Zikinak jan-go gaitu».

Herriko haurorik zikinenean bizi gara. Hitz hauek irakur ditezke sa-rrean: «Txukun etxealde».

Txukundadeak osasuna du.

IRASTORTZA

AMUNSA

berriak

Urriaren 15ean, ekinen zaio Zabalegin Baserri Eskolako Ikastaro berriari. Ikastaro honetan 14/16 urte inguruko baserriar seme-alabek parte hartzen dute, nekazaritzaz eta baserriko gaitz nontzeko premiez erabat jabetuz.

● Ariznoako San Pedro elizan (Bergara) bataiatu berri izan diren haurren artean IGOR, IBON eta NEREA izenak izan dira jarriak. Juzgaduaren aldetik ez omen da batere eragozpenik egon.

● Eibarren hil berri zaigu abuztuaren 15ean. Fernando Zuloaga mediku guztiz ezaguna. Don Fernando hirurogeita hamabost urtetan joan zaigu, eta Ignazio Zuloaga pintatzaile ospetsu zenaren iloba genuen.

● Altsasuako jaiak direla eta, irailaren 16an. Iruiñeko Orfeo famatuak erabateko gontzertu bat eskainiko du Altsasuan bertan.

● Egun berean, irailaren 16an. alegia, Garaiko Santa Katalina hauzoan VII Artzain Zakur Lehiaketa eratuko da ingande goizean.

● Irailaren 23an, berriz, Oztibarreko jaiak direla eta, Donostiako "Argia" dantza taldeak Bizkai, Gipuzkoa, Nafarroa eta Xuberoako dantza sorta bat eskainiko du Larzabaleko (Baxenabarre) plaza nagusian.

● "Txnpa" (Ondarroa) taldeko Juan Lasarte gaztetxoak irabazi berri du Bizkaiko II Aurreku Txapelketa.

● Zuazako (Araba) Jesus Azpiaz artzainaren "Montes" izeneko zakurrak irabazi egin du Arabako X Artzain Zakur Lehiaketa. Bigarren "Bat" deritzan zakurra atera zen, Xabier Okeranza artzainarena.

● Aurten berrogeita hamar urte betetzen dira Pierre Loti nobelagile ospetsua hil zela (1923-1973. Urte hurrena dela eta, irailaren 8an. zenbait saio eratzeko da Askainen (Lapurdi) haren oroitzapenetan.

jakintza astea

Irailaren 2tik. 9ra. arteko zortzi egunen buruan eratzeko da aurten ere Ordizian Jakintza Astea.

Programa nahiko luze da, eta 8. garren orrialdean ikus ahal izanen du irakurle interesatuak. Hala ere, diogun, lehendabizikoa egunean, hilaren 2an. alegia, arratsaldeko 5etan., Oihartzunak taldea, Ibai Rekondo eta Garmendia; Peio eta Pantxo, Jon Enbeita, Lupe, eta Gorka Knörr kantariak Altimira foballa zelaian arituko direla.

Bestalde, gainontzeko programari dagokionez, Galparsoro eta Otegi antolatzaileekin hitzegin ahal izan dugu, eta, esan digutenez, aurtengo asmoa zera lizateke, hots, jendeari parte harreraztea.

Asmo honi atxikiz, ohizko (ez honegatik baztergarri) saioez gainera (bertsolari, kantari, pastoral, filma, liburu azoka...) non jendea "entzule" eta "ikusle" soila izan ohi den, beste zenbait eginkizun ere apropos buruturik da, herriak biziki parte hartu ahal dezan. Hala nola, adibidez, "Komik" saioa (hilaren 2an.), Argazki Sariketa Ordiziako akatsak salatuz (hilaren 3a.), irakurleen liburu kritika (hilaren 4an.), irakaskintzarekiko ardura herria eta agintariengan sortarazi (hilaren 6an.), Ordiziako arte zentzu eta espresabidea agertarazi (hilaren 7an.) eta beste hainbat honelako.

Lehen ere esanak gara, "euskal jaiak", "euskal asteak", "hamabostaldiek" eta horrelako guztiek aurrera jo beharra dutela, urtez urte aldagarri izan, era eta molde berrietan berrina. Benetan uste dugu aurtengo Ordiziako JAKINTZA ASTE hau esperientzia berri bat izan daitekeela hildo berriak urratu behar horretan, eta hasi aurretik onuragarri izan daigula opa diegu antolatzaile amorratuiei. Geroak esan beza.

maider

Mahai gainean dugu Arantza irakurleak Arrasate bidali digun gutuna. Maider izena dela eta, Debako guraso batzuk istilutan ari zirela aipatu genuen duela hiruzpalau aste. Berri hari erantzun gururik datorkigu gure irakurle sutsu hau. Aurrez esker mila.

Kaxo Amatiño:

ZERUKO ARGIAN irakurri dut Debako gurasoren bat auzitan omen dabilela Maider izena jartzeko. Hemen, Arrasaten, bi haurri jarri diote izen hori. Bat nere lagun baten alabari. Honi HEIDER jarri nahi zioten, baina etzuten kontsegitu eta, bestalde, MAIDER jartzeko ez dute oztoporik izan.

Jakinarazi nahi izan dizut debatar horrekin harremanik baldin baduzu edo... Nik uste, Debako "juzgadu" beste tokitan onartzen dutena ezingo dutela jo ta bota, baina hainbeste ere...

Eskerrik asko berriz ere Arantza zaren hori. Honelako berriak jakitea guztiz interesgarri iruditzen zaigu, euskal izendegiaz saiatzan ari direnentzat arras baliagarri gertatuko direlakoan bait gaude.

Debako arazoari buruz, berriz, diogun hauzia geldirik dagoela. Haur jaiak berria oraindik ofizialki izendatzeko dago. Izan ere, MAIDER izena hauzitarra eramanez Iruiñean, eta hauzi honen erabakien zain daude Deban.

arrate

Arrateko elizan egiten ari diren obrak direla batetik, eta —obra hoik medio— aurkitu berri den XVI mendeko "fresco" delako bat dela bestetik, asmo bikainak sortu bide dira zenbait arratezale eta arduradunen artean.

Lehenik, zabalkunde gehiago eman nahi zaio Arrateri berriari, Elgoibartik San Pedro zehar bide berri bat eginez. Bada ere asmoa, bestalde, elizaren inguruan museo, areto eta liburutegi bat egitekoa.

Elizaren eraberritzean nagusitu diren iritziei jarraituz, Oteiza eta Txillidaren iritzia ere kontutan hartu nahi izan da, eta dagoeneko hasiak dira arduradunak bi irudigile ospetsu hoiekin harremanetan, edozein modutan ere ondorio onuragarri izanen delakoan.

Luis Ulazia arkitekto jatorra ari zaigu begi-belarri asmo honetan, eta segurutzat gaudu bikainik egiten digu, teknikaz eta zentzuz baliatuz ezezik, bihotzez ere badihardu eta, ez bait da alferrik bera ere Arrateko Amaren altzopekoa, elgoibartarra alegia.

Edozein modutan, datorren larunbatean —irailaren 8an.— Arrate Eguna ospatuko dugularik, aukera ezin hobea bertaraino joan etorri bat egiteko. Egun onik izan!

arrasate ikastola

Jaso ahal izan dugu Arrasateko Ikastolako laguntzaileen artean zabaldu duen agiria. Ikastolaren beraren egitura, egoera eta asmoak dagokie, hontaz eta hartaz zenbait arazo jakinaraziz.

Lehenik eta behingoz, San Francisco Javier izenpean legeraren aldetik eskola pribatu bezala onartua izan dela adiarazten da. Ikasle-irakasle mugimenduari buruz, berriz, 444 ikasle eta 17 irakasle izan omen dira 1972/1973 ikastaroan barrena.

Leku edo ikasgela ezaren kinka larria ere aipatzen da, orain arte nolabait Udaletxearen laguntzapean konpondu ahal izan dena. Joan zen udazkeneko hauiak ere gaingiroki aipatzen dira, urriaren 27an. eratu zen Biltzar Orokorraren ondorioak adiaraziz.

Diru arloaz, 1.600.000.— pta. inguru izan omen zen 1971/1972 ikastaroko zorra. Honi ezarri behar zaio Oinarrizko Hekizeta Orokorra (E.G.B.) delakoaren esanari jarraituz beharrezko den ikastetxe berria egiteko presupuestoa, 1.900.000.— alegia, zeinetatik 755.000.— pta. ikastolak berak ordainduko beharko ditu, beraz, 2.350.000.— pta. da gutienik Ikastolak nolabait datozen urtetan gaitzitu beharko duen zuloa.

Etsipenik ez bide da, ordea, eta denon laguntzaz hori eta gehiago egiten delakoa daude arrasatetar kementsuok. Ekin eta jarrai.

mallabiako idazlehiaketa

Abuztuaren 15ean. erabaki eta jakinarazi ziren Mallabian Gerediaga Elkartek eratua zuen III Idazlehiaketaren sariak. Epai mahaia Juan San Martin, Andu Lertxundi eta Luis Alberto Aranberri jaunek osatua zen. Hona erabakia:

A- sailean, hamalau urtetik gorakoentzat, Durango aldeko bizitzarekin zer ikusia zituen gaiez:

1.—MALLABIKO (Arteiz-ko) ETXEEN IZENAK, "Mallagaz foruegaatik" lemapean Anjel Zelaia mallabiarrek aurkeztua.

2.—AMESETAN NOIZ?, "San Bartolome" izenez Xanti Izurriaga mallabiarrek egin.

B- sailean, hamalau urtetik gorakoentzat, hitz-neurtuz:

1.—HAMALAU BERTSO BARRI, HAMABI HERRIETAKO ORAINGO BIZIMODUAREN GAIÑIAN, "KOSUNE" JARRIAK, "Kosune" delakoaren izenez Anjel Zelaia jarriak.

2.—UNE BATEKO BURUTAZINO TRISTEAK, "Oiland" lemapean Xanti Izurriagaren burutuak.

C- sailean, hamalau urtetik beherakoentzat:

1.—GURE HERRIKO JAIK, "Irripar" izenez Txosna hauzoko Lurdes Larreak egin.

2.—NIRE HERRIA, "Urretxindorra" izenez Txosna hauzoko Mirari Izagirek egin.

3.—GURE HAUZUNEN JAIK, "Melenas" izenez Zierrelle hauzoko Idoia Esturak egin.

Horrez gainera sari berezi bat NERE MAITETASUNAREKIN NERE HERRIARI deritzan lanari eman zaio, hau da, "Beia" izenez hamalau urteko Juan M. Uriarte mallabiarrek azaldu duen bertso sortari, alegia.

Mahaikoek, azkenik, erregu bat egin diote antolatzaileei, "Mallabiko (Arteiz-ko) Etxeen Izenak" izeneko idazlan saritua Gerediaga Elkarteko Boletinean edo beste euskal aldiakari aukerako batetan argitaratu eman dezaten, etxe izen hoiak bilduma eta azterketa isilpean gera ez daitezten.

zenbait aipamentxo

Madrileko egunkari batetan jakinarazi denez, Julio Caro Baroja bere osaba Pio zenaren nobela argitaragabe bat taxutzen ari omen da Berako "Itzea" etxean, 1977 urterako lehen aldikoz argitaratzeko asmotan.

Nobela hau erreportaje gisa burutua omen dago, bost sailetan, eskuz idatzirik, azken gerrateari atxikiz batipat.

Itxura denez, Pio Barojak 1936 urtean ekin zion honako nobela hau idazteari, eta 1940 urte inguruan edo amaitu.

● Eibarko Club Deportivo delakoaren baitan lanean ari zaigu Espeleologia talde bat. Joxe Telleria, Ebaristo Gesalaga, Luis Mari Lazpita, Enrike Gauger, Agustin Osa eta Txomin Ugalde adiskideek osatzen dute talde hau.

Dagoeneko eginik dute zenbait bilketa —Mendaroko "Gaztelu" leizean aurkitu dituzten giza kaska-hezurra eta artz baten hezurra lekuko—, gaur egun Donostiako San Telmo Museoa aztertzen ari direnak.

Orain, aldiz, Itziarko "Aixa" leize-zuloan barrena ari dira ikertze lanean, eta jadanik 3.600.— m. iraganak diren arren, oraindik ez omen dute toperik jo.

● Debako jaiak direla eta, Bilbaoko EL CORREO ESPAÑOL-El Pueblo Vasco egunkariak Deban izan den (eta den) bederatzi idazleren aipamenak eskaini berri dizkigu.

Lastur-ko Milia (idazlea?), J.J. Mogel, B. Mogel (Azkoitia jaiotza ote?), J.V. Arakistain, J.M. Arakistain, P.J. Aldazabal, Felix Markiegi, Joxe Markiegi eta Tene Mujika jaun-andreek osatzen dute idazle zerrenda hura, zeinetatik P.J. Aldazabal ezik, gainontzeko guztiek euskaraz idatzi zuten beren zenbait obra.

● HERRIA astekarian poz atseginez irakurri ahal izaten ditugu Gehexan Pontto kazetari finaren eztenkada ikaragarriak. Nor zenik ez jakin arren, ez genuen dudarik gazte pizkor zirikatzaile umoretsuren bat izan behar zuenik.

Ramuntxo Kanblong adiskideari esker jakin ahal izan dugunez, ordea, gure gazte berritsu hori Jean Haritsxelhar jauna omen... Euskaltzaindiko buru-ordetako, IKAS elkarteko eta Baionako Euskal Museoko buruzagi, eta Baigorriko alkate dena.

Gure zorianik sutsuenak Haritsxelhar jaunari. Umore eta patxada hori gal ez dezala opa diogu, Euskal Herri triste honetan —eta Euskaltzaindian zer esanik ez— denaren beharretan bait gaude.

euskal odola

Bilbaoko Unibertsitate Autonomo delakoaren Biokimika sailean euskaldunen odola aztertzen eta arakutzen ari dira.

Lehen ere edozeinbat azterketa egin da gure zoriarekiko odol honetaz. Gehiago egin beharrik ba ote dago? —galda dezake norbaitek. Noski, "euskal" odola betikoa da, ez dago orainez gero amaren semerik aldatuko duenik. Hala ere, teknika eta zientzia aurrera doazkigu, eta duela zenbait urte ezin berez zitezkeen berezuntzak aski erraz aurki daitezke egun.

Irailan, ikastaro berriarekin batera, harako odol azterketei jarraitu nahi diote, eta horrelakorik egin ahal izateko mila inguru euskaldunen odola nahi lukete bildu.

Odola eman ahal izateko, zortzi euskal abizenen jabe izan behar du —nahi eta nahi ez— odol-emaileak, eta, hau —gezurra dirudien arren—, ez omen da batere erraz Lexonako Unibertsitateko ikasleen artean.

Noiz edo noiz, Jainkoa lagun, amaiera emanen diete azterketei, eta ondorioak ezin oraingoz jakin. Hala eta guztiz ere, gure aldetik behintzat, bost axola zer aterako den, ez bait gara gure berezuntza eta nortasunaren bila bide horretatik bila ari, ez eta... hurrik eman ere!

denetarik

Euskal Herriko folklore talderik onenaren diploma Athletic Bilbao delakoari eman behar omen diote.

Hasteko eman berri diote "Angula de Oro" delakoa. Hurren pausoa laster izanen delakoan gaude.

● Loiolan dagoen Azkoitia, Azpeitia eta Zestua Ikastola Elkartuak mila ikasle haina izanen omen du datorren ikastaroan.

● Aurelio Artetaren "Paisaje" (50 x 35) delakoa 575.000.— ptan saldu berri da. Euskal Pinturak, edota, hobeto esan (?), euskal pintatzaileen pinturak inoiz ez bezalako harrera omen du pintura kotizaziotan, "inbertsio" gisa alegia.

● Bost ikasle poloniar galzorian ibili ondoren, "Pyrennees Atlantiques" delako Prefekturak itxi egin berri du "Buru basatia" San Martin Sima) izeneko leize atea.

Erabaki hau —betiko ez bada ere— lehen aldikoz hartua izan da, San Martingo Sima ospetsuari dagokionez behintzat.

azken berriak

Aste honetako lana burutua dugularik Legazpiatik zenbait berri jaso dugu. Ez da oraindik, tamalez, gauza zehatzik, baina jakin ahal izan dugunez irailaren 3tik. 16ra. arteko hamabost egunen buruan eratzeko da Euskal Hamabostaldi bat bertako "Oargi" elkartea antolatzaile delarik.

Bigarren astearen programa azaltzeko izanen dugu hurren alean ere nahiko asti. Oraingoz, beste aukerarik ez bait dugu izanen, lehen asteo eginkizunik garrantzitsuenak aipatu nahi genituzke, nahiz eta, agian, guk hemen esan bezala gero gertatu ez.

Aurrenik hiru hitzaldi izanen dira.

Hilaren 8an. berriz, jaialdi bat eratzeko da gaueko 10etan. "Buen Pastor" deritzan ikastetxe atarian. Bertan izanen dira Ibai Rekondo eta Garmendia, Mikel Laboa eta Zabala, Oskarbi taldea, Benito Lertxundi, Gorka Knörr eta Xabier Lere.

Besterik gabe, datorren astean gehiago eta... hobeto.

BREZNEV

ABERTZALETASUNAREN

ETSAI

Ez da oraingo kontua. Dakikezu-nez aspaldi honetan URSSek, bertako agintariek eta ingurukoek ez dute aberrien nortasun eta esku-bidea aintzakotzat hartu nahi izan. Bagenekien hori, eta gauzak onera ekarri beharrean oraindik gehiago gogortu direla ikusten dugu. Ez genuen gauza hoberik espero.

Vienatik, Efe berri emaile bulegoaren bidez, Breznev aberriak direla eta esandakoaren berri jaso dugu. Sovietar agintariak bi kezka nagusi azaltzen ditu Almastan, Asia aldeko Kasajstan-go errepublikaren hiriburuan.

«URSS esutzen duten herrialde- en arteko eztabaida eta borrokarik —dio Leonidas Brezneck— ez dugu inolaz ere onartuko. Izan ere gure- regun herrialde hauek ez dira es- tadu baten babespean bizi diren na- zioak. Batasuna arras nabarmena da eta guztiek nazio bat baino ez dute osatzen».

Hitz gutxitan gehiagorik esan ote zezakeen?

URSSek bere borroka bi fronte- tan, bi alderditan zuzendu nahi du. Afrikako opil gozoa ez luke alde batera bazterturik utzi nahi, baina batez ere Europar eta Asian indar- tsu agertu nahi du.

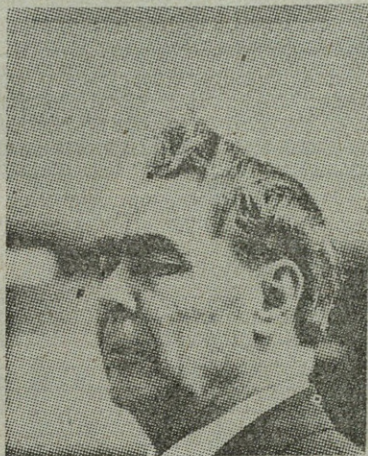
Europari gagozkiorarik, ekonomia sendotzearen eta abar COMECON deritzan elkarteak sortarazi zuen. Pacto de Varsocia delakoa ere mi- litar zereginetarako zutik irauten du. Binbitartearen, Europa aurrera doa eta URSSek bere burua europar bezala agertzen duenik ez luke trenik galdu nahi.

Asian, berri, urrutu samar, baina nahi baino hurbilago dago Txina aurrez aurre. Horregatik egun ho- rretan bertan bigarrenez arazo ho- ni lotuko zaio Breznev bere hitzal- dian.

Prensak, hizparringiek, aldizkariak aspaldi honetan gogor ekin diote Txinaren aurkako kanpainari. Diru- dienez errusok ez daude batere konforme Txinako agintarien jokabi- deaz. Hauek inperialistatzat jotzen bait dute URSS.

Eztabaida honek izango dituen on- dorenaz gauza asko esan daiteke. Baina gaurko honetan bere hitzal- diaren lehen partea, hemen jaso ditugun esaldien esan nahia dugu gogoan.

URSSen ere aberri arazoak kon- pontzeko inperialistek egin dutena martxan jarri dute. Herri horiek in- darpean hartu, indarpean batasuna ezarri eta gero «de facto» lorturik dagoen batasun horrek hezur eta mami izan dezan ideologia baten bidez jendea horretara jarri. Diru- dienez, gauzak ez dira konpondu,

bestetik pentsatzen duenik eta bes- terik gogo duenik, federalismoa adibidez, badabil lanean. Horien aurka zuzendu ditu Breznev bere hitzak, batasun «monolitikoa» de- segingo ote dioten bildurrez. Diru- dienez, indarraren arrazoiak balla- tzen da oraindik.

Eta zer pentsa beste herrialde- tan ere beste horrenbeste egin nahi dutenen jokabideaz? Abertzale jendea irabaztearen aberria eta be- re eskubideak aintzakotzat hartu izan dute. Baina ez dirudi puntu honetan URSSetik oso urrutu dabil- tzanik.

Azkenaldi honetan, ezer onura- korrik lortzen ez dutela antz ema- nik aurpegiz aldatu ez baina antzal- datzen hasiak direla dirudi. Hauzia nola konpon? Burgesiaren gainegi- tura dela esan eta kito.

Gauzak, agian, ez dira hain sin- pleak izango. Baina ibili ibilian ho- rretara jotzen du askok.

Honenbestez, delako «ezkertiar» horien jokabidea salatzen dugula eta, ez dugu eskuindarra onar- tzen dugunik esan nahi. Baina hauek hobeiki ezagutzen ditugulakoan na- go.

Breznev eta jarraitzaileek ez dute, antza, diren bezala azaltzeko eragozpenik. Egintzetan abertzaleen etsai azaldu izan dira baina isil- pean edo gordetzeko gogoia erakus- ten zuten. Zenbait zigortzerakoan beste aitzakiaren bat leporatuko zioten. Partiduaren idazkari nagusia argi eta garbi mintzo zaigu.

Denontzat hobe,

MIKEL UGALDE

GUDU SAINDUA BERRIZ

Ezer ez genekien arazo horretaz.

Baina «Le Monde Diplomatique»k lehendabiziko- rik, eta Uztailaren 23ko «Le Monde»k segidan, mun- duan beste Gudu Saindu bat hasi dela jakinerazi digute. Asian oraingoan. Eta Guruzada berri horren bi aintzindari nagusiak hauek dira: Persiako «Shah» famatua, eta Pakistango Ali Bhutto diktadorea.

Gerard Viratellek artikulua luze bikain bat eskaini digu; eta honen idazpurutzat, letra handitan, hau irakurri dugu: «SOUTENU PAR TEHERAN / LE PRESIDENT BHUTTO LUTTE CONTRE LA VO- LONTE D'AUTONOMIE DU PEUPLE BALOUTCHE».

Zein dira Balutxak? Non da Balutxistan hori? Zerk elkartu ditu Teheran eta Islamabad hiriburuak? Viratelleri lot gatzakion.

Balutxak hiru erresumatan zatiturik bizi dira. Ekaldako Balutxistan eskualdea (Quetta hiriburu), Pakistanen menpean dago; Iparraldekoa, Afghanis- tanen menpean; eta Mendebaldekoa, Persiaren men- pean.

Balutxak, beraz, hiru partetan zatiturik daude, Kurdoak edo Mazedoniarrak bezala; eta nahiz, lu- rralde hedaduraz, Balutxistan oso herrialde zabala izan, Asiako arabera herri txikia da Balutxa jen- detzaren aldetik. Viratellek dionez, 2.400.000 Balutx dago Pakistango alderdian, eta beste hainbestetsu Persiakoan. Afghanistanen, berri, gehixeago dago, eta hiltunen kopuruaz erresumako bigarren hizkun- tza da balutxera.

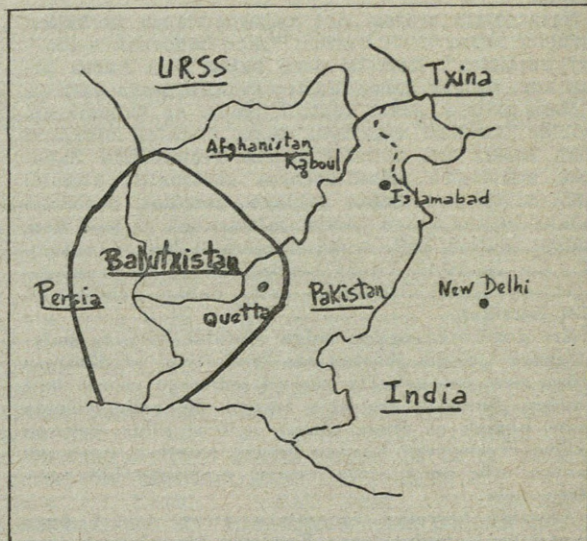
Balutxistan eskualde idorra da; ugari ditu ha- rrizko eta legarrezko basamortuak, ura urri, tenpe- ratura aldaketak bortitzegi; eta Balutxak oso saka- banaturik bizi dira horregatik talde eta leinu txi- kitan.

Orain dela urte batzuk matxinada bat gertatu zen Pakistango Balutxistanen, eta Islamabadetikako armadak odoletan ito zuen abertzale mogimendua. Balutxen zapalketa hori antolatu zuen Tikka Khan jeneralak (gaur Pakistango Armadaren buru) izen hau lortu zuen sarraskian. «Balutxistango harakina».

Aurtengo Otsailaren 5an, Ali Bhutto pikutara bota zuen 1970an lehenengo aldiz libreak Balutxek berek hautatua zen Quettako Gobernua. Bizenjo, ho- nen Lehendakaria, «separatista»tzat salatu zuten Is- lamabad; eta, berorrek adierazi duenez, pakistan- dar hegazkinek ametrailatu egin zituzten basamor- tuetako Balutx taldeak.

Viratellek aurkeztutuz duenez, Bizenjo jauna ez da inolaz ere Balutx abertzale bat, pakistandar fe- deralista baizik. Entzun dezagun: «Gure ustez —esan du Bizenjok— lau nazio daude Pakistanen: Balutx, Pathan, Pendjab eta Sindhi; baina erresuma bakar bat: Pakistan. Berezi-nahirik ez dago gudan... Guk autonomia eskatzen dugu Pakistango lau herrientza- ko».

Pakistanen, ordea, ez da batere ahaztu Bangla- desh-en askatasun berria; eta militarrek batez ere

errotik erauzi nahi dute Balutxen abertzale hazia.

Bhutto, horrela, laguntza bila, eta «etsai berbe- ra»ren kontra burrukatu beharrek eragina, Teheran- a joan da; eta hango Shah-rekin mintzatu ondoren, Balutxen kontrako Gudu Saindua hastea erabaki du- te biek.

Hona hemen New York Times-en Shah-k esanak: «Gaur badago arazo nagusi bat: Pakistanen puska- era aldebat baztertzea... Gutxienez, eta geure onetan gainera, babes-erasoaldi bat hasi behar dugu... Pa- kistan puskatuko balitz, Vietnamdar kutsuko egoera bat sor liteke gure lurraldeetan».

Islamabad-etik ikusirik, Quettako istiluek Balu- txistango «jauntxo»en matxinadak dirudite; eskuin- darrak, alegia. «Jauntxoek» «jauntxokerian» segi na- hi denon legearen aurka...

Baina Teherango Shad ezin eskuindarragoa, Per- sepolis diru-xahuketa gaitzak eta enparantzako afu- silaketa etengabeak antolatzen dituen berbera, ados dago Bhutto eskuindarrarekin tratua egin, eta Ba- lutxistango... «eskuindarrak» zapaltzeko.

Herri zanpatuen aurkako Gudu Sainduak ez bai- tira oraingoz bukatu.

LARRESORO

CAJA LABORAL POPULAR

(LANKIDEEN AUZO-AURREZKI ONTZIA)

— DIRU- PRESTAKETA ELKARTEA —

Aurrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean
— diruketa-saillean
— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AURRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI
PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU

Laguntza ezin obeak, etekin eta irabazirik aundienak eta illeroko sari ederrak eskeintzen ditugu

Gure landolak erri auetan idikiak dauzkagu:

Mondragoi	Zumarraga	Bilbo	Ermua	Munguia
Aretxabaleta	Elgoibar	Legazpia	Eskoriaza	Yurre
Elorrio	Markina	Irun	Izarra	Bermeo
Barakaldo	Bergara	Durango	Ondarrabia	Lasarte
Ondarroa	Altsasua	Amorebieta	Galtzaraborda	Enenderian
Andoain	Eibar	Azpeitia	Lekitio	Santurce
Plazentzi	Tolosa	Ernani	Llodio	Zumaya
Oñati	Pasai San Pedro	Zarautz	Recaldeberri	Donostia
Ormaiztegui	Erronderi	Sestao	Agurain	Iruña
Beasain	Billabona	Ordizia	San Andres	Deba
Gernika	Gazteiz	Antiguo -Donostia-	Azkoitia	Anzuola

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Al-
cante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander,
Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra.

Carretera Gral. a Hernani - B. Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGI

Zatoz gugana anuntzio honekin
eta KANARIAS-en baino merkeago
erosiko duzu zure erlojua

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

ELIZAREN BERRI

HANDIK EA HEMENDIK

1.—Abortoaz, apaiz baten ateraldiaz...
Egun-egungoa ez bada ere, ez da hain zaharra. Berri negargarri bat ene belarrietara. Gure artekoa. Neska gazte batek, bere sabeleko haurra galdu "beharrean", midiku batengana jo, eta midikuak ezetz. Handik laster, nola ez dakigula (nonbait sasi-midikuntzara jota edo), neska gazte gajoa hilik dugu Bilbaon.

Negargarria arazoa. Are nagargarriagoa norbaiten ateraldia arazo horri buruz: "Oker dabilenak —dio— oker amaitzen". Horrela zioen batek, bere burua ar- tean ama izateko gauza ikusten ez zuen neska gazteaz.

Haur-galtzea, berez, ontzat eman ez badezakegu, zuribide gutxiago aurkitzen diogu ateraldi lotsagarri horri. Inolaz ere, ateraldi horrek Testamendu Zahar- reko erlijio-giro primitiboenera garamatzi: ateraldi horri, beste ezer baino gehiago, gorrotoa dariolako (delako neska horren borrokazaletasunak ez bait zion, nonbait, batere onik erakarri ateraldi horren autore- ari), eta bestalde, Israel herriarekin ez zegoena Ja- hveri suntsigarri zitziolako ustea nabari delako ate- raldi horretan.

Are gogorrago egiten zaigu ateraldi hori, ze hain- bat urtez teologia ikasten eta jendartearen predikatzen jardun den batengandik zerbait gehixago espero bait genduen. Inondik ere egia izanen da beti, teologia ikaste hutsak ez duela gizona egiten; aldiz, Jesusen garaiko "teologoen" kasuan bezala, sarritan, norberak eraman ezin duen zama besteri ezartzeko bide ger- tatzen dela.

Ateraldi horretan ezbezalako giroa nabari dugu Frantziako Gotzaineriaren Kontseju Iraunkorrak joan den Ekainaren 20ean, aborto-legia zela-eta, argitara eman zuen Deklarazioan: "gizakiari hastapenetik zor zaio bizi-errespetoa"ren alde atera dira, noski. Baina, dokumendua gizatar ukitu hero baten samurtasunak zeharkatzen du: "Inoiz ere ezin ahantz daiteke", aborto, "norberaren, familiaren, gizartearen egoera txit mingarriei dariela. Inor ez da nor inoren bihotza epaitzeko; inoren bihotzaren ezkutua Jainkoari ba- karrari bait dagokio".

GOTZAIEN "AZAL-BERRITZEA"

Gauza jakina da, sugeak, bi hilabetez behin edo, bere larrua utzi egiten duela.

Artikulutxo bat irakurri berria dut, gotzaiei ere horrelako zerbait komeniko litzaiekeela esanaz. Ja- kina, ez zaie eskatzen gorputzeko azala utz dezaten, ez eta delako azal-berritzea, sugeak bezala, bi hila-

betez behin egin dezaten (sarriegiko lana litzake ho- ri batentzat).

Eskatzen dena, hau da: gotzaiek ere, noizbehinka, halako buru-berritu bat behar luketela, bir-eskolatze bat. Izan ere, denok dakigu, bere girotxoa, bere in- gurutxo, bere bizikeratxo moldatu duen pertsona, "lehortu" egiten dela denborarekin. Eta jakina... egun- go munduan ez dago "bziune" bat bera in saecula saeculorum gordetzerik.

Komunista alderdiak, esate baterako, ikasaldi be- reziak antolatzen omen ditu tarteka buruzagi eta mi- litanteentzat. Aldiz, Elizari ez omen zaio horrelako gauzarik burutik pasa. (Inondik ere, gure kazetala- riak ez die ezagutzen, kasurako, halako garrantzirik ohiturazko gogo-jardun eta antzekoei. Eta, behar ba- da, ez zaio arrazoirik falta). Eta horren sustraria, honetan bilatzen du: eliz-gizonak, "beteheharrerako grazia" (gracia de estado) aski zelako heziketa har- tua izatean, eta delako "betebeharrerako grazia"k norbaiten gauza-ezaren hutsunea ere bete dezakelako ustea izatean.

Halaz guztiz, dio, Pro Mundi Vita-ren ohar bat aipatuz: "Gotzai sagaratu izanak ez dio inori oro- jakitunaren dohairik ematen, ez eta goi-isurizko eza- gueraren pribilejiorik. Horretaz jabetu direnak, go- tzaiak berak dira noski; baina —eta honek ez du arazoa batere errazten— menpekoak ere konturatu dira".

Horregatik, aipatu dudana "azal-berritze" edo bir- eskolatzeko hori behar-beharrekoztat jotzen da egun. Horixe egiten du profesional jendeak. Zer dela eta, lirake libro gotzaiak (eta beste eliz-gizonak)?

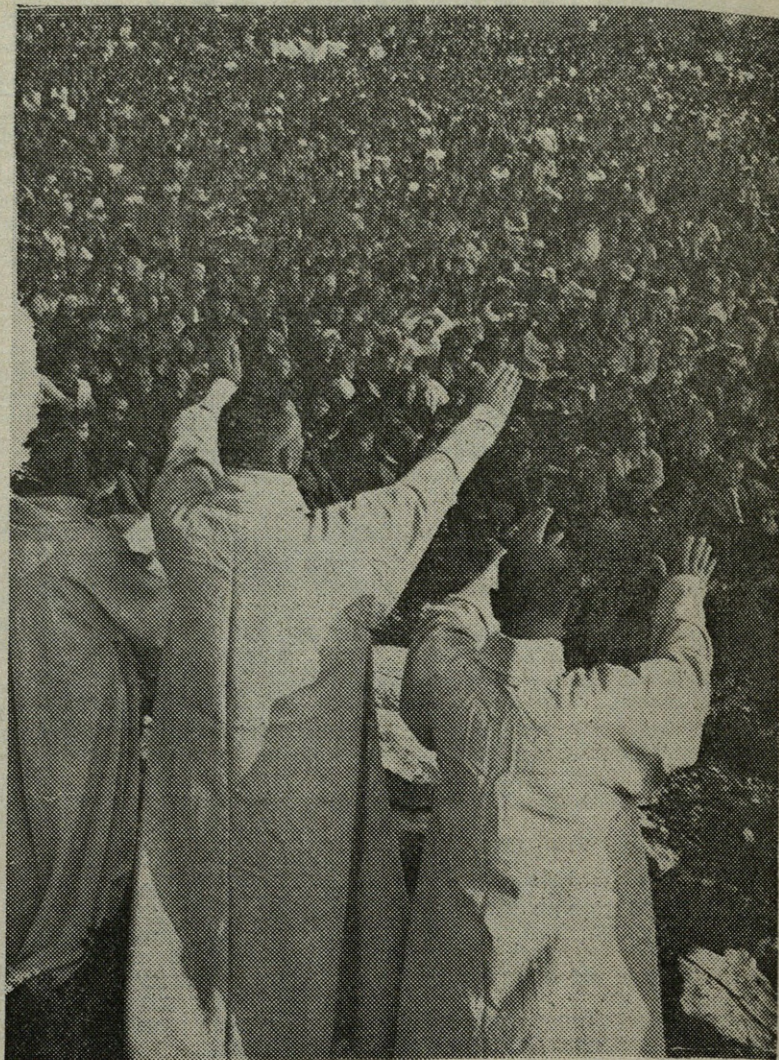
Ba omen da, han eta hemen, horrelako experien- tziaik gotzai mailan: Kanadan eta beste zenbait tokitan.

Baina, gure kazetariari utzirik, nahiz haren hil- doari jarraiki, esanen nuke: ez ote litzaieke gotzaiei (eta beste eliz-gizonei) ongi etorriko, noiz-behinka, alditxo batez beren artzaingoa utzi eta beste dioze- sia batetan (nori berean egitea gogortxo litzaiokeela- ko agian) menpeko lana egitea? Bere diozesian bere menpean dituenen bezalako lana alegia? Urte batez, aipaturiko tartetxo langile artean, beste batez ikasle artean, e.a. eginaz. Horrela, bir-eskolatzeak ez luke intelektual maila soileko aldrebeskeriari izanen, eta orokor, guztiena omen den artzaia, nolarebait, ex- perientzia zabal bat izanen luke.

Gure kazetariak dioen bezala, laikoak erlijioan gero eta eskolatuago etortzeak apaizari erlijio gaietan jantziago izatea eskatzen badio, laikoak munduko errealitateari gero eta balio handiagoa emateak, errea-

litate horiek gero eta hobekiago ezagutzea (eta hain- tzat hartzea) eskatzen dio apaizari. Eta norberaren esperientzia bezalako eskola eta ikasketarik ez da.

AMUNSA

...gotzaiei ere, noizbehinka, halako buru-berritu bat, bir-eskolatze bat komeniko litzaiekeela...

ZURETZAT

Bankaetxe on batek arazo asko koponduko dizkizu.

Zenbat eta eskurago orduan eta errezago.

Banco Guipuzcoano

gertuan daukazu, zure zerbitzuan prest eta gogotsu.

Ordiziako Jakintza astea

Egitaraua

IRAILAK, 2 - IGANDEA

Goizeko 9tan.—KALE-JIRA herriko txistulariak alaituta.
Goizeko 12,30tan.—Udaletxeko gela nagusian eta herriko kalean GI-PUZKOA MAILAKO EUSKAL MARGO ETA ESKULTURA ERAKUSKETA irekiko da.
EUSKAL LIBURU ETA DISKA AZOKA irekiko da.
Amete-Bide gela nagusian EUSKAL KOMIK ERAKUSKETA irekiko da.

Arratsaldeko 1tan.—RONDALLA LAGUNTASUNAREN eres saioa.
Arratsaldeko 5tan.—ALTAMIRA futbol zelaian EUSKAL ABESTI ETA DANTZA JAIALDIA. Parte hartuko dutenak: ONARTZUN TALDEA, JON ENBEITA, LUPE, GORKA KNÖRR. IBAI REKONDO ETA BENGOCHEA, PANTXO ETA PEIO, TRIKI-TIXA e.a.
Arratsaldeko 8tan.—KALE-JIRA ETA TRIKI-TIXA.

IRAILAK, 3 - ASTELEHENA (ARGAZKI ETA FILMAREN EGUNA)

Goizeko 10tan.—GOIERRI MAILARAKO ARGAZKI LEHIAKETA IREKIA. Lan-hontarako hamar (10) makina prestatuko dira. Bikote bakoitzak urdu bat eta 3 argazki lortzeko eskubidea izenak dute. Ikus eskuko egitarauak.
Arratsaldeko 7,30.—Etxezarreta Antzokian, «NAFARROA ETA 4 HAROAK FILMA» Caro Baroja jaunak egin. Hasieran eta amaieran elkarizketa bat filma honetaz egingen da.

IRAILAK, 4 - ASTEARTEA (EUSKAL LIBURU ETA LITERATUR EGUNA)

Arratsaldeko 8tan.—JAKINTZA, S.A. gela nagusian mahia ingurua. GAIA: EUSKAL EDITORIAL ETA LIBURUAK. Parte hartuko dutenak: INAKI BEOBIDE, AGIRREBALZATEGI, ETA XABIER MENDIGUREN.

IRAILAK, 5 - ASTEAZKENA

Goizeko 9tan.—Txistulariak eta Dultzaina.
Goizeko 10tan.—Udaletxeak antolatuta: ABERE, ABELGORRI, BARAZKI ETA GAZTA LEHIAKETA.
Goizeko 12,30tan.—GIPUZKOA MAILAKO BERTSOLARI GAZTEEN LEHIAKETA. Parte hartuko dutenak: Mujika, Otamendi, Arregi, Legorburu, Murua, Begiristain, Argiñarena, Osa, e.a.
Arratsaldeko 5tan.—PELOTA PARTIDUAK. Ikus eskuko egitarauak.
Arratsaldeko 6,30tan.—BERTSOLARI GAZTEEN AZKEN SAIOA.
Arratsaldeko 8tan.—Jakintza, S.A. gela nagusian mahai ingurua. GAIA: EUSKALERRIKO EKONOMIA. Parte hartuko dutenak: Ramuntxo Kanblong, Aurtiz e.a.
Gaueko 10tan.—BOLERO, Enparantza Nagusian.

IRAILAK, 6 - OSTEGUNA (HAURREN ETA IRAKASKINTZAREN EGUNA)

Goizeko 10tan.—Udaletxeko KULTUR BATZORDEKIN ELKARRIZKETA. Harreman hontan herriko irakasleak parte hartuko dute. GAIA: HERRIARI BURUZ ZENBAIT ARAZO.
Goizeko 10tan.—UMEENTZAKO: Margoketa, Altxor Bilaketa, Kirolak eta beste ekintza batzuek. (Ikus eskuko egitarauak).
Arratsaldeko 5tan.—EUSKAL GIÑOLA.
Arratsaldeko 6tan.—GOIERRI BAILARAKO BIKOTE DANTZA LEHIAKETA. Bi talde izanen dira: 8 urteraino eta 8 urtetik 14 urteraino.
Arratsaldeko 8tan.—JAKINTZA, S.A. gela nagusian mahai ingurua. GAIA: «IKASTOLA GAUR». Guraso eta irakasleak parte hartuko dute.
Irakasleak: ANDU LERTXUNDI, IMANOL LASPIUR, ANTON ARAMBURU ETA INAKI ZUBELDIA.

IRAILAK, 7 - OSTIRALA (HERRIKO ARTISTEN ETA EXPRESIO EGUNA)

Goizeko 10tan.—Herri historiaz agerketa bat, leku berezi batzuek oinez ikusiaz: OIANGU, ZABALA, JAUREGIA, BARRENA e.a.
Arratsalde 7,30tan.—BETI-ALAI Pelota lekuan: Goierriko Abeslari, soinu-jole, dantzari, e.a.
Tartean UMEENTZAKO LITERATUR LEHIAKETAREN SARIAK banatuko dira.

IRAILAK, 8 - LARUNBATA (BERTSOLARI EGUNA)

Gaueko 10tan.—BETI-ALAI Pelota lekuan bertso saio berezia. Bertsolariak: XALBADOR, MATTIN, IGARZABAL, LIZASO, LAZKAO-TXIKI, ENBEITA, IRAOLA ETA GOIBURU.

IRAILAK, 9 - IGANDEA

Goizeko 9tan.—Txistulariak herriko kaleak alaituko dituzte.
Goizeko 12,30tan.—ENPARANTZA NAGUSIAN DANTZA TALDEAK dantzatuko du.
Arratsaldeko 5tan.—ALTAMIRA Futbol zelaian PETTER-BERETTER pastoralak Goteingo Zuberoa taldeak egin. PETTE-BERETTEREN bizitza eta egoera agertuko dute. Agian, Europa zehar bakarria dugu. Egileak ETXAHUN, Zuzendaria LOUGAROT, 45 pertsonak lena egingen dute. Erdi hareko euskaldun burrukazalle jator bat dugu BERETTER.
Arratsaldeko 8,30tan.—KALE-JIRA. EUSKAL LIBURU ETA DISKA AZOKA, EUSKAL MARGO ETA ESKULTURA ERAKUSKETAK jasoko dira.

OHARRAK.—Aste guztian irekiak egonen dira EUSKAL LIBURU ETA DISKA AZOKA. Baita ere EUSKAL MARGO ETA ESKULTURA ERAKUSKETA.
Beste urtetan bezala UMEEN LITERATUR 4garren LEHIAKETA antolatuko da.

“Euskal Herriak baduela euskal kultura bat agertu nahi dugu”

Aurten ere eratu digute ordiziatarrek euskal jakintza aste eredugarri bat. Arras txunditurik geratu naiz programa irakurtzean.

Hori dela ta, eratzailetariko batengana jo dut: Juan Antonio Galparsororengana hain zuzen ere. Berak, berehala ta serioski erantzun die ene galdera ximpleei. Beste gabe, hona hemen gure elkar-hizketa.

—Nor da jai hauen eratzaile?
—Herriko zenbait elkarte jator eta gazteen laguntzarekin, JAKINTZA S.A.-k eratu du. Ihaz Jakintza elkartekook bakarrik izan ginen eratzaile, eta horregatik zortzar anitz izan genituen. Hori zuzendu nahirik, aurre Udaletxearekin zerbaiz baturik ibili gaituz. Baimenak errezago lortzeko, eta abar.

—Aurtengoa zenbakarrena duzue?
—Laugarrena dugu aurtengoa.
—Zer egin da gutti gor-behera aurreko bi urte horietan?
—Ihaz, “MARINELAK” zartzueta, euskal kanta jaialdia, dantzarien saioak, erakusketak eta hitzaldi bi ere programatu genituen, baina ospatu ahal izateko baimena ukatu egin zitzaigun.

—Noren burutapena ukan zen Jakintza Aste hauen eratzea?
—Gure herri honetan euskal giro bat sortu nahirik, gazteria izan zen aste hauen behar edo premiaz konturatu zena.

—Ze hutsune bete gura duzue aipaturiko astearekin?
—Begera!: Euskal Herria euskaldundu nahi dugu, eta horretarako herri mailan behar dugu hasi.

—Aurtengo urterako prestatu duzuen programa, zelan laburtuko zenedu?
—Laburturik honela geratuko litzaiteke hitzaldiak, filmak, jaialdiak, erakusketak, eta abar.

—Ze hitzaldi dituzue?
—Bata euskal liburu eta aditorialetzaz mahai biribila, Euskal Herriko Ekonomia beste bat. Baita “Euskal Ikastola Gaur” gaiak ere.

—Hitzaldi horiek, arras interesgarriak, norentzat eratu dituzue?
—Unibertsitario eta herri xeheari begira eratu ditugu.
—Ta jaialdiak? Herri xehearentzat, agian?

—Bai, herri xehearentzat.
—Ze jaialdi dituzue?
—Euskal kantariena, dantzariena, ihaz hain harrera ona ukan bertolariena, eta azkenik pastoral bat.

—Pastoral hau zer duzue?
—“PETTE-BERETTER” deritzan pastoralak ekarri behar dugu. Goteingo Zuberoa taldeak prestatuturikoa da. Pierre Etzahunek idatzia da eta Lougarotek zuzendua. Berrogei ta bost antzeslarik hartzen du parte bertan.

—Eta, esanen al zenidake nor dugun PETTE-BERETTER?
—Erdi-haroko euskaldun iaio eta borrokalari bat dugu. Eta pastoral hau, garai horretako bakarria dugu Europa guztian.

—Jaialdi horiez gainera, beste zerbaiz antolatu al duzue?
—Bai. Erakusketak bi: bata euskal arteari buruzkoa eta bestea euskal liburu eta diskena. Baita “Nafarroa eta lau harok” filma ere. Haurren literatura txapelketa eta margo lehiaketa; baita bikote dantza txapelketa bat ere.

—Jendea dagokionez berriz, zer? Ongi erantzun al du lehengo urtetako saioetan?

—Bai, oso ondo erantzun du.
—Batipat zeri?
—Jaialdiei hobekiago erantzun ohi die entzulego eta ikusleagoak.

—Ordizian, urtearen egun hauetan, betidanik eratu izan ohi al da festaren bat?

—Bai. Lehenengoz, barazki eta ganaduen ferien artean literatura txapelketak eratu ukan ohi ziren. Eratzaile D'Abbadie izan zen. Gerra garaian ordea, Euskal Herri osoan bezala, hemen ere gauza on hauek galduta eta ehortzi egin ziren. Eta horrela, euskal giroko gauzarik gabe alegia, duela hamarren bat urtetara arte. Garai honetan, orai deseginik dugun “Laguntasuna” elkarteak hasi zen euskal kutsu bat jai horietan itsasten. Jaialdi, antzerki eta beste ezarriaz. Gerrogo, herriko Udaletxearen baitan

geratu zen, eta berriro ere euskal kultura saioak galdurik barazki eta ganadu azoka soil bilakatu zen. Eta duela lau urte, herriko gazteria eragile zelarik JAKINTZA-ren eskuetan erori zen, eta berak darabere bere pixua eta lana gaur arte.

—Diruari dagokionez berriz, zelan moldatzen zarete?

—Oso gaizki ibiltzen gara. Ihaz zorrak egin genituen. Aurrezki kuxta munizipal, probintzial eta landekideen aurrezki kuxkak zertxobait ematen digute. Baita ere Udaletxeak. Herriko komertzio eta taternak ere zertxobait eman ohi dute, ez asko.

—Aurtengo Jakintza Aste honetan, beste urtetakoetan nabarmen ez den osotasun bat dakusat. Beste era batetara planteatu dituzue aurtengo saioak. Zer dala ta?

—Gure asmoa eta gogoak beste gauza batzuen artean zera izan da: hots, herriko gazteria osoak zerbaizetan parte hartzea. Ez orai arte bezala, entzule edota ikusle.

Horregatik at beste hau ere esan beharrekoa dela deritzat. Alegia,

ez dugula folklore jai soil bat eratu nahi izan; euskal kultura aste bat, baizik. Euskal Herriak baduela euskal kultura bat agertu nahi dugu. Eta euskal kultura hori, euskaldun sentitzen garen orok behar dugu ezagutu.

Horregatik, eta gaiak hobekiago sakontzearen, egun oso-osoak gait baten inguruan eratu ditugu.

—Eta amaitzeko: «JAKINTZA S.A.» elkarte honek, ba al du aurrerantzerako beste asmorik?

—Bai, noski! Gure asmoak ez dira urtean behin jakintza aste bat eratu eta kitto! Ez, inolaz ere ez lozorroan egoteko asmorik! Urte guztian zehar, euskal kulturaren zerbitzurako lanean aritzeko asmoa dugu: dela ikastola, eta abar.

Beno Juan Antonio, mila esker zure erantzunengatik eta programatu dituzuen jai eta ekintza guztiak ospatzeko zoria izan dezazutela. Jendeak berriz, ea ongi erantzuten dien hainbat eta gehiago merezi duten kultura saio hauei. Halaxe izan dadila!

TRIKUARRIETA

Udako euskal unibersidadea

Egunerotako gaiak

Abuztuaren 29-an. Asteazkena

9'tan: L. VILLASANTE: literatura
10'tan: J. L. TXILLARDEGI: matematika irakaskintza
11'tan: X. IRIGARAY: laborantza
21'tan: J. M. BARANDIARAN: antropologia

Abuztuaren 30-an. Osteguna

9'tan: ETXEBARRIA: fisika irakaskintza
10'tan: A. IRIGOYEN: linguistika
11'tan: J. L. LIZUNDIA: geografia
21'tan: L. MITXELENA: linguistika

Abuztuaren 31-an. Ostirala

9'tan: A. LERTXUNDI: pedagogia
10'tan: J. M. BARANDIARAN: antropologia
11'tan: L. VILLASANTE: literatura
21'tan: X. IRIGARAY: laborantza

Irailaren 1-an. Larunbata

9'tan: J. L. LIZUNDIA: geografia
10'tan: M. MOURGIART: linguistika
11'tan: A. IRIGOYEN: linguistika
21'tan: I. SARASOLA: gaurko literatura

Irailaren 2-an. Igandea

Ikuska, Ipar Euskal Herrian barne

Irailaren 3-an. Astelehena

9'tan: L. MITXELENA: linguistika
10'tan: G. BIDART: antropologia
11'tan: J. M. SATRUSTEGI: antropologia
21'tan: P. NARBAITZ: historia

Irailaren 4-an. Asteartea

9'tan: I. SARASOLA: literatura
10'tan: K. SANTAMARIA: matematika
11'tan: G. ANTSOLA: ekonomia
21'tan: P. XARRITON: gogoetak

Irailaren 5-an. Asteazkena

9'tan: J. LARRAMENDI: edergintza
10'tan: J. M. SATRUSTEGI: antropologia
11'tan: G. BIDART: antropologia
21'tan: G. ANTSOLA: ekonomia

Irailaren 6-an. Osteguna

9'tan: J. SAN MARTIN: edergintza
10'tan: K. SANTAMARIA: matematika
11'tan: M. MOURGUIART: linguistika
21'tan: P. ALTUNA: pedagogia

Irailaren 7-an. Ostirala

9'tan: C. HARLOUXET: informatika irakaskintza
10'tan: J. AZURMENDI: gaurko ideologiak
11'tan: Donostiako erakasle talde bat: pedagogia
21'tan: J. SAN MARTIN: edergintza

Irailaren 8-an. Larunbata

9'tan: R. GARATE
10'tan: J. L. DAVANT
11'tan: AGIRE BALZATEGI: gogoetak
arratsaldean: solas-ondo

eibar

KALAMUA

Eibartik joan diranen gainean itz egin ondoren Eibar-en gelditu diranen gainean egin bear degu orain. Jokera aundia degu Eibartarrok Arrate, Usartza ta Kalamua alderdietan ibiltzeko ta ez da gutxiagotarako oso ederrak bait dira.

Auen artean Kalamuara joatea ibilaldi polita da, gora-beera aundi gabe, galtzeko beldurrik gabe, ta ez au bakarrik, gailur azpia zelai txiki batekin eguna edo arratsaldea igarotzeko edo amarretakoa egiteko. Ta emen asten da gure eztabaida.

Toki ontara joaten diran jende askok bazkaria eramaten dute ta egun zoragarri bat bukatu ondoren, eltzetakoan garbia aurkitu duten zelai paperez ta beste mila ondarrrez josia uzten dute.

Jakina, eztabaida au ez da Eibar-koa bakarrik, eztabaida au erri askotakoa da, ia geienetakoa baina eibartarrok zerbaiten onenak usten baldin ba gera, emen onetaz ziur, ez gera makalak.

Inor ez da joaten bere etxetik paperak lurrera botatzen, ezta bazkarda butzen danean gelditu diran ondarrak edozein tokitan uzten. TA au... garbi gelditu dedila, gure etxea bezela zaindu bear genuke, kalanua etxean bezela aurkitzen gero ezker, etxea bezela garbi ta apain izan ta atzetik datozenak bear dan bezela aurkitzeko esku-jabetsuna dutela gogoan izan.

Ia ba danok gure aldetik dagoana ipiniaz gauzak aldatzen dituguzen gaurtik aurrera.

DON FERNANDO TA WAKSMAN

Il ontako 16an, Eibar-ko erriagaitik lan asko egin duan sendagile ospetsu bat il da. Fernando Zuloaga Arrate jauna. Eusebio Zuloaga semea ta Ignacio margotzaile izenduaen iloba, azkenengo Zuloaga «eibartarra».

Don Fernando ez zan ezaguna bakarrik sendagile bezela, oso ezagunak ziran bere burutapen zabalak erlijio ta politika gaietan, bere itzaldegaitik, baita ere odolean zekarren arte maitasunagaitik; ta ez zan erakusketarik izango bere iritxirik gabe. Itz batean, Eibar-ko izkuntzan «GIZON UNIBERSALA».

Arritzeko zeatzasun bat da Waksman estreptomycinaren agertzaleare batera, esate batean, itzea, Urte batzuek dirala, jaun au Eibar-era etorri zanean, Don Fernando izan bait zan ongi-etorria eman ziona sendagile bezela. Emen jaio zan bien artean adiskidetasun bat bizi gutirako, bein baino geiagotan, bere lan-gelan ikusia degun Waksman-ek opa izan zion argazkiak erakusten duan bezela.

Orain, gertaera auek burura ekartzean, Club Deportivoaren bidez, Waksman-i Eibar-ko erriak Klabin-en eriki zion oroitari edo monumentoarekin gogoratu naiz. Gaur egunean, ler edo pñu artean estalia gelditu da, ezin ikusi dezakegun toki ilun batean, ez egokiena beintzat olako gizon ospetsuaren oroi-garri izateko.

Orregaitik, nere iritxiz, oso ederra izango litzake Eibar-ko errira jeitzea, denak ikusi dezateken toki batera, ta zein egokiago Anbulatorio aurreko enparantza txikia baino?

Eibar-ko udalak du azkenengo itza, ta au izango litzake bientzat azken-omenaldirik onena.

BERRI MOTZAK

—Aurtengo «Torneo de Verano» deritzan ajedrez-ko txapelketa, Espin ajedrezlari gazteak irabazi du. Pozten gera, asi berriak uzta ematen asi diralako.

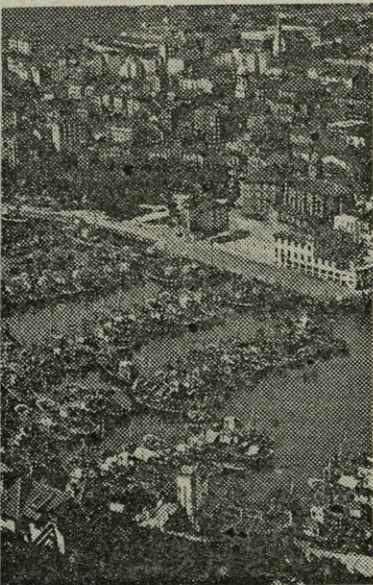
—Athletic ta Real-ak ere igaro dira emendik, ta ez makinatxo bati pozik eman gabe; naiz Eibar-ak bi-etan galdu... gazteak ikusi dituzte ainbeste arritzen dituzten gizonak.

—Ta auek bai izan dirala benetako oporretak, ixiltasuna, pakea, berebilak gordetzeko tokia. Oporretak Eibar-en gelditzen gerantzat il onan! Baina opor-aldi bat igaro ondoren, ederra da berriz, ezagunak, sendiak, ta eguneroko neurrian sartzea.

Ongi etorriak danok.

KRUZETA'TAR ODILE

bermeo

JAIETAN

Erri langillea dozu Bermeo. Baiño lanagaz batera bai dozu jolas zalea be.

Irailaren 8-tik 16-ra itxas erri au jolasetan ibilliko da. Eta aspertu barik ganera.

Onetarako arek edo orrek jai polit eta alaiak eratuko dabe. Eta aurtengo urtean be ez dira lo egongo bermetotarrak.

Entzun dogunatik Galdakanoko «Andra Mari» eusko dantza taldea emen izango da. Eta ustean nago Donostiako «Anexa» antzerki berri zalea ere bai.

«Ponposho» eres-jostailuak be, lengo urtearen antzera alaituko ditu Bermeoren lau bazterrak.

Izango ditu Bermeok, onez ganera, beste eres talde bi edo iru jai aldi luze onetan: Bederatzia egun danetara.

Arraunlari txapelketan, Kantauriko trañeru onenak etorriko dira. Eta Eupeme Deun egunean, illaren 16an, eguerdiko amaika eta erdietan, Gipuzkoa eta Bizkaiko arraunlari ospatsuenaren burruka izugarrikoa izango da itxas barruan.

Txori abeslariaren leiaketa Baita aixe askean, margolari barriaren ederti agerketak.

Eusko abeslari txiki eta andi. Aurrisku eta dantzari. Eta euron artean, illaren 9-an, Arrantzalearen egun maitekor ta zaratatsua.

Isan leiteke, pelota jokorik aurtan ez izatea. Ziua: Artzako pelota toki au barristu eta tellatunagaz esaldute lanatan dabiltzazalako.

Argazki leiaketa izango da. Euron, itxasoko gaiak izango dira lengo. Eta lanik onena, urrezko «LEBATZAMUA» gaz sarituko da.

Suzko zezena eta gauletako suziri ikusgarriak. Onetarako Bake, Poza eta Alaitasuna biar dau Bermeok beste erriaren antzera.

Zoritzarrez, senide bat baiño geiago izango dira saminez eta negarrez. Euskal Erria olan daukagu aspaldi luzean, naigabez. Tamala olan aurkitzea gure sorterrria. Noiz gizonaren artera etorriko da Zuzutza eta Askatasuna?

Agur biozkor ta minkor bat, aregaitik edo besteagaitik, erritik urrun bizi zarien gustiori. Eta arrantzaleak, euren itxas ibilkeratetik, osasunagaz etxera biurtu. Eta danori: Ongi etorri.

JULEN URKIDI

lazkao

IKASTOLA: 1973-1974ko IKASTAROA

Uda, atsedenerako, esan ohi da. Eta egun, inoiz baino areago esan ere. Halere, zorionez, bada jenderik, atsedena eta iheskeria ez, baina atsedena eta lan berria bateratzen dituen. Eta orobat, uda, atsedena, lan berria eta lan zaharra, denak bata bestearekin, bateratzen dituen.

Horixe esan behar ikastola mailan diharduen jende askorengatik. Ikastaldia dela, udalekuko eginbeharrak direla, eta —hau lan zaharra, urtean zeharrekoa bera— ikas-

tolako Juntaren batzarrek direla...

Lazkaon behintzat nabari da, jendea ez dagoela lo egotekotan. Ikastola mailako lana aipatu badut, herri mailako lanik nagusi-na delako izan da. Ez nituke, halere, beste lan batzuk ahanzi nahi. Izan ere, hor ikusi dugu gazte talde ederra —irakasle eta ikasle— uda galdia gorrian euskara ikasten nahiz finkatzen. Hor, orobat, gazteria lanik egin nahian «Bordaxuri» jira-biran. Banuke beste ekin-tza konkretu bat ere aipatzeko, baina gauzak gehiegi ez aurreratzearren, bego berehorretan.

Eta jarrai nadin ikastolaz.

Joan den urtean estreinatu genduen ikastola-gela berria. Bere garaian jorratu ziren arazo horren aintzin-gibelak. Datorren urterako zein arazo izanen ote dugu? Bada arriskua, herriak zerbait dagiela esan ahal izateko, arrakastaz arrakasta ibili behar lukeela uste izateko. Baina, ez ote da arrakastarik handiena, arrastaka bada ere, egunoroko bizitza egiten saiatzea? Hor dago andereño eta beste askoren ezkutuko lan bikaina. Hori baino arrakasta handiagorik?

Zergatik ari, horrez gero, egunoro hiletak jotzen? Hileta jotze hori, ikastola burgesa dela esaten ari-tzea bezain sasi-joku gertatzen da. Bata eta bestea, jendea itotzeko dira: bata eta bestea, idealismo hutsal baten izenean arituz, jendea asper erazteko bide, eta ekin-tza guztiak zakurren ipurdira bialerazle.

azkaoko ikastolan bederen ez da horrelakorik. Hain zuzen, hona Ikastolako ikastaro berrirako deia:

Datorren ikastaroan, bere haurra (2 edo 3 urtekoa) ikastolara bial nahi lukeenak, eman beza izena ahalik lehen, dela Aurrezki Kutxa Munizipalean, dena andereñoren bati. Behin ikastaroa hasiaz gero, ez da inor ere hartuko. Ikastola noiz berriz, alde aurretik adieraziko da.

METAL-ITTURRI

saldias

Nafarroako txoko ontatik hitzegiteko baimena ematen digutenez gero goazen zenbait berri aipatzera.

Gogoz eta pozik irakurri, letu, ditugu Artzai Deian Don Gregoriori eskaintzen dizkion bertsoak. Nik zer esango dut bada bertan esaten ez denik? Begira gero azkeneko bi bertsoak bertatik jasoak:

Urre fiña baiño fiñagoa da gure Don Gregorio al dezakena egiteko iñork ez du ark aña balio. Iturriatik ura bezela barrendik ona dario, danok beragan arkitzen degu laguntza ta pozkario.

Agur Gregorio Perez jauna agur adiskide maite; berrogei eta amazpi urte Saldisan dituzu bete. nor zu baizik emengo aitona? nork zu aña lan bere alde? ar zazu gure esker ona ta beti elkarrekin gaiten.

Eta Artzai Deia aipatu dutenez gero bere 98 garren alea uztan agertu zela esan bear dugu. Gure erria ez da aundia neurritz, ez jendez, baiñan gustura letzen degu orrelako aldizkaritxo. Illero illero etengabe azaltzen den Artzai Deia.

Euskera erraza darabil, errikoia. Gaiak ere geuri dagozkigun era-koak. Ez bai gera beste gaiak euskera letzera oituk. Ea bada 100 garren alea noiz ikusten dugun!

ZORIONAK

Onezkero, Olasoko Josetxo eta Yurdanetako Dolorez ezta ibileratik edo bidajetik etorriak izango ditugu. Geure aldetik zorionak, eta euskal familia bikain bat osa dezatela opa diegu.

SALDISTARRAK

beasain

AGUR OPORKETEI

Bai! Aurtengoak ere iraganak ditugu (gehienok behintzat). Orain, lanari heldu behar oster. Egunoroko lan-bizitza eta arazo-bizitza la-tzean murgildu behar. Asma dezagula murgiltzen! Hala ere, ez nuke aipatzeko utzi nahi aurtengo opor-ketetan eginiko lagun berrien ja-tortasuna. Geure esker ona eta agurra Zumarraga-Urretxu-Gasteiztar mendigoizale argiei. Nafarroako ton-torretan lagun egitea, ez baita txan-txetakoa! Ez alajaina! Mila esker eta agur guztioi.

GOIERRIKO IKASTETXEA

Jakin dugunez, Goierriko Ikastetxean ere izendatu dute Zuzendari berria: Antonio Otaegi. Ongi etorria bedi eta bere zereginean asma beza Otaegi jaunak. Goierrik denen beharra izanen du!

URA

Urteoroko doinu gabilta urari dagokionez. Hala ere, hainbestean... CAF lantegia udako oporretan egon denean. Gero... ikusiko dugu. Udaz-kena lehorra izan ohi denez, ez da izan ohi onena. Makinaetxeko urak itsasteketan dira Udaletxekoek, bai-na, oraindik beste urteren bat behar-ko da horretarako, beraz, euririk egiten ez badu... berriro ere ur neurtua eta lohitua (buztinez eta kloroz dirudinez) izanen dugu noski.

BIDELUZKO JAIK

Irailaren 6-ean eta gertueneko igandean ospatu ohi dira. Aurtan ere, Beasaingo kale horretan egitarau bitxiren bat antolatuko dutelakoan gaude, baina, gauza gehiegi ari da gaineratzen jende asko honantza etortzeko. Ordizian, Jakintza Astea ospatuko dute eta Ataun San Gregorion hauzoko jai nagu-

siak, beraz, ez datorkie egokiegibideluzetarrei jendea heurrengana-tzeko... Lerro hauek argia ikustera-ko, jakinen dugu noski, non zer dagoen...

MURUMENDI

oikia

NEGARGARRIA!!!

Oikiarrok:

Barkatuko didazue oikiar ez dan batek zuen sailean gaur kronikatxo bat egitea. Baiñan or gertatua ikusi-ta negargarria dela deritzat OIKIAKO IKASTOLAREN AURKA su eta gar dabilenik bada. Ez dezakegu orrelakorik ontzat eman.

Neronek ikusia da, neronek begi bistan OIKIAKO IKASTOLAN ikusia ez zait nolanai ahaztuko.

Ilunabarrean egindako azio bat duzue. Sartu ziren, zenbat ez dakigu, ikastolan, orain jaiak diralako utsik dagoen ikastolan, eta gogor ekin zioten guztia desegiteari. An ikusi nituen bibliotekako liburuak lurran botatzeak, liburu batzuk erabat apurtuak, aurrek marrazki lanetarako erabiltzen dituzten pinturak erabat desegitak, sillak erabat aspizko gora, marrazki eta gainontzeak ankaperatuak, komunetako tokiak urez beteak, urperatuak... Guzti ori eta geiago egin zutela ikusi nuen Oikian.

Negargarria, pizti txar batek ez du orrelakorik egiten. Nori egiten dio kalte Oikiako ikastolak? Zer dala ta ikastolaren kontrako, txar-keriaz betetako jokabide ori? Jendea oraindik geiago sutu eta berotu nai al dute?

Gauza bat agertzen da garbi. Zentroko giltza bear da ikastolan sartzeko. Beraz basa pizti oiek, beste izenik ez dute merezi, oikiar giza txar batzuk. Erne oikiarrok! Ez dezaiegula orrelakorik berregiten utzi! Guztiok elkartzen bazerate orrelako gertaerak dirala ta indartu, arnasberitu, piztu bear duzue ikastola. Lehenago edo geroxeago oiek eroriko dira, erori bear dute beñepein.

Auxe izan da «samartolometako» gertaerarik nagusiena, garratzena, negargarriena, nazkagarriena.

MIKEL UGALDE

OIKIAKO IKASTOLA

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerakia Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikai
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta aber
Torelavega'ko Perira joan etorriak

Baserriaren alde

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

ZESTUA

DONOSTIA

"UGARTE" BURNITEGIA

BURNITEGI GUZITARIKOA - TXIMIST - INDAR SALGAIK

Jaione, 15

Urrutizkiña: 83 11 54

— ZESTUA —

«ARGIA» TXIMIST-INDAR DENDA

«PHILIPS» markako etxe-elektrikazko makiñak zabaltzen dituana
Nolanaiko elektrika-lanak egiteko ta okerrak konpontzeko langintza

Gurutze Doneko kalea, 14

— ZESTUA —

MATIAS EGIGUREN

OGITEGIA

Diaz Enparantza, 1
Urrutizkiña: 83 11 51

— ZESTUA —

"DANONA"

ETXEGINTZARAKO KOOPERATIBA

ETXEGINTZARAKO KOOPERATIBA

Eliz-Ondo Etxea

Urrutizkiña: 83 10 72

— ZESTUA —

GUZTIOK'BAT, S.A.

Bilgiñak-Tornos-Tours-Lathes

EGOKIZ — SALNEURRIZ — SERBITZUZ —
CALIDAD — PRECIO — SERVICIO —
QUALITE — PRIX — SERVICE —
QUALITY — PRICE — SERVICE —

EZAUGARRI ZABALDUA MUNDUAREN BOST ALDERDIETARA
MARCA DISTRIBUIDA EN LOS CINCO CONTINENTES
UNE MARQUE DISTRIBUEE DANS LES CINQ CONTINENTS
A BRAND DISTRIBUTED IN THE FIVE CONTINENTS

GIZA TALDE BAT ELKAR-LANEAN, ERRI ATZERRIETAKO BURNIGINTZAREN SERBITZU BETEAN
UN EQUIPO DE HOMBRES AL SERVICIO DE LA INDUSTRIA NACIONAL Y EXTRANJERA
UNE EQUIPE D'HOMMES AU SERVICE DE L'INDUSTRIE NATIONAL ET ETRANGERE
PEOPLE TO THE SERVICE OF NATIONAL AND FOREIGN INDUSTRY

Teléfono: 83 13 40*
Cables: GURUTZPE
Telex: 36294 GUBAT E

ZESTUA (Gipuzkoa)

Guztiok'bat, S. A.

Bilgiñak-Tornos-Tours-Lathes GURUTZPE

EGOKIZ — SALNEURRIZ — SERBITZUZ —
CALIDAD — PRECIO — SERVICIO —
QUALITE — PRIX — SERVICE —
QUALITY — PRICE — SERVICE —

EZAUGARRI-ZABALDUA MUNDUAREN BOST ALDERDIETARA
MARCA DISTRIBUIDA EN LOS CINCO CONTINENTES
UNE MARQUE DISTRIBUEE DANS LES CINQ CONTINENTS
A BRAND DISTRIBUTED IN THE FIVE CONTINENTS

GIZA-TALDE BAT ELKAR-LANEAN, ERRI ATZERRIETAKO BURNIGINTZAREN SERBITZU BETEAN
UN EQUIPO DE HOMBRES AL SERVICIO DE LA INDUSTRIA NACIONAL Y EXTRANJERA
UNE EQUIPE D'HOMMES AU SERVICE DE L'INDUSTRIE NATIONALE ET ETRANGERE
PEOPLE TO THE SERVICE OF NATIONAL AND FOREIGN INDUSTRY

Urrutizkiña: 83 11 47*
Telegramak: GURUTZPE
Telexa: 36293 GUBAT E
ZESTUA (Gipuzkoa)

Apartado 1388
DONOSTIA

C. E. A. Lantegiak

ETXEBERRIA'TAR APOLINAR

BAITUTAKO ERREDIZAK ERAUNZTEKO ETXEA, BEZERUEN ESANERA

Industri - Auza

— ZESTUA —

Urrutizkiña: 83 10 27

Zestua eta Euskal Literatura

Gure herriko jaiak aurtan ere heldu zaizkigu, eta urtero bezala, geure "Amabirjina" ahalik eta ondoen ospatzeko prest gaude. Gure arbasoek ere ospatzen zituzten, baina orduko festak oraingoen antzeko direnik ezin esan.

1898. urteko Irailean adibidez (orain dela 75 urte alegia), euskal jai ikusgarria egin zuten Zestuan.

Hiru egun iraun zuten jaialdi bikain haiek, eta denetik izan zen: Makil dantza eta aureskua, buru gainean urez betetako errak zituzten emakumeen laisterkadak, tanelin leihaketa, irrintzilariak, Las-tur-ko dultzineroa, abere eta barazki erakusketa, e.a.

Agustin Azkue jaunak ere, saria jaso zuen freno berezi batez hornitutako gurdia aurkeztu zuelako.

Baina urte hartako jaietan, euskarak, gure hizkuntzak izan zuen lekurik nagusia.

Euskal politikak giro berezi bat sortu berria zuen, eta euskara lantzerantz bultzatu zuen zenbait jende.

Bertsolariez gainera (Txirrita eta Pello errota), irakurketa eta idazketa leihaketak antolatuta zituzten, euskaraz irakurri eta idazteko grina erne zedin.

Emeterio Arrese (Nekazarien bizimodua), Bitoriano Iraola (Nekazariya), eta Joxe Ganboa-k (Nekazariya), sariak jaso zituzten aipatutako idazlanengatik.

Elizkizunak ere, izan ziren, eta ez nolanahikoak. Meza nagusia izan zen hauetan garrantzitsuenak. Txomin Agirre, euskal idazle ospetsuak egin zuen hitzaldia; euskalduntasunean gure eredu izan behar lukeen gizon herrikoia.

Hara zer zion egun hartan gure elizako pulpittotik:

"Ni euskalduna naiz, lau aldetatik euskalduna, euskalduna biotzta arimatik, euskeraren maitasunean beste bati gorako mailan jarzen utziko ez diodan euskalduna... Neretzat euskera, egaztiarentzat aizea bezela da, gizonarentzat arnasa bezela".

Bildur naiz ordea, Agirre idazlearen berririk jakin gabe zestu arasko ote diren.

Txomin Agirre (1865-1920) Ondarosan jaio eta Zumaiako hil zen. Bere aitarekin harotzegian lanean hasi eta laister Bilbora joan zen. Han hartu zuen apaiztegira joateko erabakia.

Gasteiz-en filosofia eta teologia ikasi ondoren, 1888. urtean apaiztu zuten.

Gaixoti xamarra omen zen osasunez, eta hori kontuan izanik, Zumaiako monja karmeldarren kapeilau egin omen zuten.

Jo-ta ke jardun zen euskaraz idazten. Hor ditugu "Euskal esna-lea" aldizkariak argitaratu zizkion "Itzaldiak", "Pakea" izeneko olerkiak, Bizenta Mogelen "Ipui Onak" liburuari egin zion hitzaurrea, Zumaiako eta inguruetako herrietan egin zituen hitzaldiak, e.a. (Lehen aipatu dugun Zestuako hitzaldia ere idatzia izango zuen agian. Utzi bait zituen elizetan egin zuen zenbait hitzaldi).

Añamendiko Lorea, Garoa, eta Kresala ditugu, ordea, Agirre-ren lanik nagusienak; euskal nobelagintza goi mailara igo zutenak.

Ahaide nagusien gora beheretan oinarriturik, "ni eta ni" nobela burutzen ari omen zen heriotzak hartu zuenean.

Euskalduntasuna dario apaiz ospetsu honen lan guziri. Langileak eta ingurukoak lanera bultzatzen zituen gizona zen. Berak bizkaieraz zionez: "Gura dabenak, asko dake (egin dezake). Gura ez dabenak ezere bere ez. Lan apurtxo bat egin ezker euskera onean ezin itze-gin ez daben euskaldunak ez dago. Lanik egin barik, euskeraz ezer irakurri nai ezik, euskera onean yadungo dabenik ezta sortu, Salomon baiño yakituri geiagokoa bada ere".

Beti euskaraz hitzegin eta euskararen alde ari zirenak, "mingain usteleko euskaldunak" deitzen zituen.

Badugu zestuarrak Agirre bezalako gizonen beharrik.

Agirre elizgizonaz gainera, Zestuak badiu loturak beste euskal idazle batekin: Toribio Alzaga-rekin hain zuzen.

Alzaga jauna, 1861. urteko Apirilean Donostian jaioa du. Ziburun (Lapurdi-n) egin zituen bere ikasketak, eta Soroa-rekin batera, euskal antzerkia berpizten berak ta bi egindakoa. Komeriagile

Toribio Alzaga

zen batik bat, baina eszenarioko jendea erabiltzen ere, ez zen makala. Apuntadore, zuzendari, denetik egin ohi zuen.

Gizon paketsu eta haserrekaizta genduen. Inola ere bere onetik ir-tetzen ez zuena. Behin galdu omen zuen, egia esan, bere patxada. Antzerkia jokatu behar zuten egunean gaixotu egin omen zen artista bat, eta arazoa zuzendu ezinik, kez-kati omen zebilen. Bere etxekoek berriz, harriturik eta algaraz gizon hura, behingoz behintzat, ha-serreak harturik ikusita.

Toribio jaunak, denda bat omen zuen Donostian. Han bizi zen, noski. Baina baita Zestuan ere. Zinema ondoko etxera etorri ohi zen udaldietan. (Baroja ere inguru hor-tantxe bizi izana zen).

Aizarnara joateko joera ere ba-zuen. Senide bat edo beste bait zituen han, eta zenbait egun igaro zuen, gaur egun Gaztaniaga euskal idazle bipilak langela duen etxean bertan.

Bestetik, bere "Neskazar" lanak, Zestua eta Aizarnarekin duen lo-tura, uka ezinezkoa da. Kitolis per-sonajearen pildomena eta txoko-lateak, Aizarnako "Konpittero"-konegandik jasoak ditu ezparririk gabe. Bezperak ere, garai hartan Aizarnako elizan egindakoetan oi-narrituak dira, noski.

Baita ere, antzerki lan horretan, beti "zertu", "zertzen", "zertuko", "zertu" hitza alegia, etengabe da-rabilen emakumea agertzen da. Zestuan ere bazen, enparantzako etxe batetan bizi zen emakume bat. Hura ere beti "zertzen" aritzen omen zen, eta zestuarrak, "zertu" goitizena jarri omen zioten.

Zestuarrak ere maite izan dute Alzaga jauna eta bere lan batzuk ("Kontxexi", "Bernaiño-ren larri-yak", "Txiribiri", "Bost urtian", "Neskazar", "Mutillzar", eta abar) antzeztu izan dituzte Gipuzkoako herrietan.

"Andre joxepa tronpeta", "Aman-txi", "Tantarrantan", "Gizon ona", "Txanton Piperri" operaren hitzak, "Osaba", e.a. ere, bereak ditu.

Idazle eginkorra eta euskalduna benetan gure herrizalea. Zestuak omenalditxoren bat zor diolakoan gaude. "Gloria de la literatura es-pañola" den Barojak, ba du oroita-rra bat bizi izan zen etxean. Alza-gak, deusik ere ez.

Dena den, euskal teatroa eta eus-kara indartzea litzake zestuarrak egin dizaiok egun omenaldirik ego-kiena. Euskararen iraupenerako nahi-ta ezkoa den euskal politika sendotzea ere, zer esanik ez.

BEGI

BILLAKUNTZAK "EKAIN" EN

Orra bein geiagor, gure jakin-tsuak EKAINgo arpean edo aitz-zu-loan lan eta lan. Ez, gero, nola-nai! Zaitzaille ta akulari bearrik ez dute batere.

Ostiral arratsaldea, abuztuak 24, zazpirak joak: lana uzteko ordua. Nekatu-tankera ageri zaie; eta ez da itxura bakarrik. Ala ere, lanari ezin diote utzi.

Badirudi orduz gorako minutuak urretan saritzen dizkietela. Ain benetan ari dira! Aspaldiko adiskide ta lagun-zar geranez, txantxetan edo berriketan asi gatzatzkie. Ez alpe-riki! Buru-makur eta aztarrika jarrai-tu dute batzuek, neurketan besteek, neurrien zenbakiak idazten urren-goak. Ori bai, irriparez egin digute ongi-etorria; txantxariek ez, ordea, lanak utzi eta eskuarteak jaso arte.

Egia esan, ez-ta beren lanak urrez ordainduko balizkiete ere ain lela-tsu lanean!

Bitartean... Jakiña, berauek ez dute esango, baiña... zenbat ordu sartzen ote dituzte lanean, utsaren urrengo diru-saririk gabe? Ikas eta jakin? miñak eragiten die ta erri-zaletasunak bultzatzen. Bestela ki-to EKAINgo azter-lanak eta billa-kuntzak!

—oOo—

Altuna'tar Jesus da, noski, aur-tengo lanen buru. Aurrez lan asko egin-da, nekatuegi zegoen, agi da-nean, Barandiaran jauna. Baiña ba-du jarraitzaile benetako eta zifnezko-rik: Areso bi anaia, Aizpurua'tar Martzelino eta zenbait ikasle gaz-teagoak laguntzaile.

Lan-talde egoki osotua da, jaki-tun bakoitza bere arlo berezia lan-tzeko gai danez. Luze joko liguke, batzuen eta besteen ikasketa ez-berdiñak zeazki adierazteak.

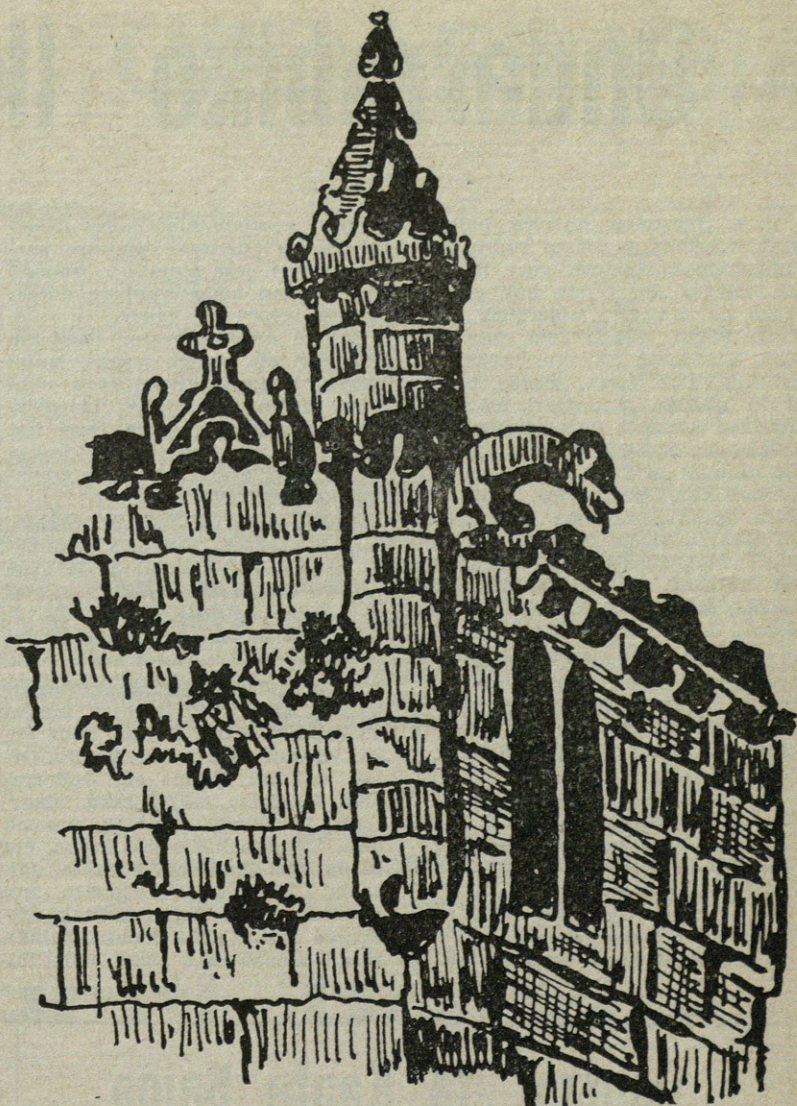
GAZTANIAGA'K

UZKUDUN Aragiteria

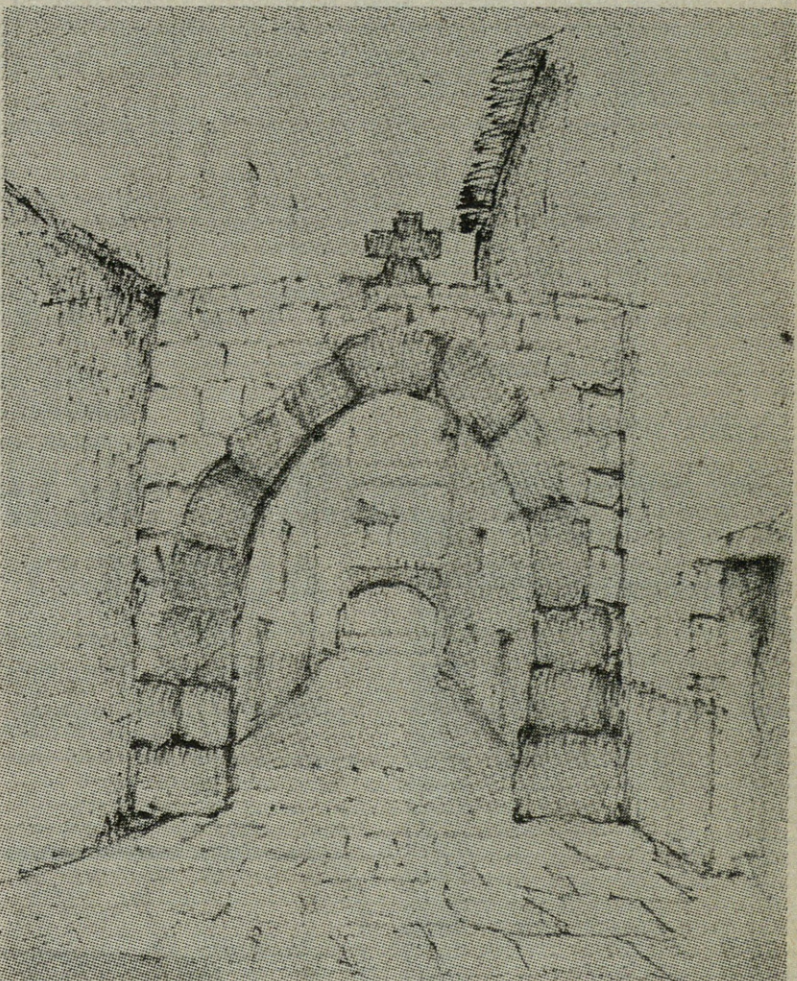
Jesusen Biotza, 5

Urrutizkiña: 83 10 23

— ZESTUA —

Lili jauregiaren zati bat

Herriko aterik zaharrena

«ELIZ-ONDO» Zine aretoa

AGURRIK BEROENA ZINE ONTAKO IKUSLEOI TA JAIRIK

ATSEGIÑENAK IGARO

— ZESTUA —

Ondarrabiko Ikastola

Beste ikastolen antzera bidean zenbait oztopo aurkitzen baditu ere Ondarrabiko ikastola, gure ikastola, aurrera doa. Urte bat geiago igaro da eta diru alderditik uste baiño obeto bukatu dela esan behar. Kursoaren asieran 80.000 pezetaren zuloa, zorra, zegoen, baiña orain guztion laguntzari eskerrak orrelako kezkarik gabe gaude.

Ikastoletan diru arazoak garrantzi aundia du garrantzitsuen, inportanteena, izango ez bada ere. Diru arazoa, problema, konpontzeko askotan kuota aundiak jarri behar izaten dituzte, erri soilak ez du bertara jotzeko erraztasunik izaten, burges ikastola bihurtzen da...

Ala ere or daude ikastolak. Urteak joan urteak etorri, arazo zaharrak konponduaz, berriei aurpegia emanez. Azkeneko kurso ontan onelaxe banatu dituzte aurrak:

Ana Lasa andereñoak	24
3,4 eta 5 garren urtetakoak	
Ana M. ^a Elizagak	26
1 eta 2 garren urtetakoak	
M. ^a Kruz Urangak	40
Parbulario gisa	
M. ^a Karmen Balerdik	
M. ^a Pilar Beskanek	71
Maternak kurso deriztenetan	

Ikasle guztiak "Enseñanza General Básica" deritzen planean sartuak daude, lege aldetik babestuak. Eta benetan ondo erantzun dutela aitortu beharrean gaude.

Baiñan aurrera begira, ikastolak ahal den eta ongien aurrak jantzi ditzan, kultura sailean esan nahi dugu, urrango urterako "Lixenzia-tura" maillako irakasle berri bat izango dugu. Era ontan irakas saioak ongi antolatuko dira Ondarrabiko ikastolan.

Andereñoak ere kezkatu daude, gauzak gero eta obekiago egin nahi dituzte eta kursillotara eta abar jo dute urren kursotarako obekiago prestatu ditezten.

Ona emen itz gutxitan ikastolaren gaurregun punturik nagusienak.

Gaur lanean ari direnak geroari begira dauzkagu. Geroari aurrea artu behar zaio. Garaiz ibilli behar gauzak ondo egingo badira. Ortan ari dira Irungo eta Ondarrabiko ikastolaz eskuz esku, elkartuak. Lehenengo pausoak emanak dira. Terrenoak erosiak daude, eta ez da hori txantxetako gauza. Jai-zubia, kooperatiba elkarteak ere martxan dago. Agian gauzak presakago egitea nahi genuke, baiñan mendi aldapatsuan poliki poliki ibi-

lli behar da azkeneraino iritsiko bada.

DIRU ARAZOA

Ikastolaz itzegiterakoan, diru kontua ere aipatu egin behar. Datoren urterako gauzak ondo prestatu behar dira. Azkeneko urtean izan den laguntza gogoan artuta eta dauden sozioekin kursoaren bukaeran 160.000 pezetako zorra egingo da.

Emen dago koska. Garestiako ipini ezker, orduan ez litzake zorrik izango, baiñan baiñan arrantzale eta langile familetakoak ez lukete aurrak ikastolara bidaltzerik izango. Erri maillan edonork bertan parte ar dezakeen eran jarri nahi dugulako dauzkagu problema oiek. Kursoa kosta ala jendeak ordaindu beharko balu garesti joko luke benetan.

Al den bitartean ez dugu ortara eldu nai.

Nola konsegitu hori gero? Zuen baitan dago erantzuna. Euskaldun bezala erantzuten baduzue, euskaldun bezala erantzutera behartuak zaudetela konturatzen bazerate, orduan ez dago problemarik. Baiñan kontzientzia hori landu, suspertu, indartu egin behar dugu. Gure kapritxoak ordaintzeko ez dugu ezereen kupidarik izaten. Obligazioak betetzeko zailtzen egongo ote gera bada? Zuk, nik eta harek erantzuten badugu salbatuko dugu Ikastola eta baita ere salbatuko dugu izkuntza, euskera. Bukatuko dira orduan erriko kezak, langile erriaren suspiro larriak.

Txalagarria deritzaigu talde batek azken gabonetan artu zuen erabakia. Gizon eta emakumezkoek osatutako talde batek kantari irten zen eta bertan bildutako diru mordoa ikastolari eskaini zioten. Bejondeizutela. Zuek ere kanta dezakezue:

Aitorren izkuntz zarra

nai degu zabaldu...

Ea bada era ontako abeslari asko gure artean sortzen den.

XABIER

Dantza eta Kanta Saioa

IKASTOLAREN ALDE

Datorren 9an, irailaren 9an, gaueko 10tan berebiziko abesti eta dantza saioa izango da Ikastolaren alde.

Abeslariak gaurregun Euskalerrian punta puntan dabiltzanak izango dira. Dantzari taldea, berriz, ARGIA Donostiako dantza taldea izango da.

Jaialdi honek jenderik asko bilduko du Ondarrabiko zezen plazan igande iluntze horretan. Alde batetik jaialdi goi maillakoa izango dalako. Bestetik bertan biltzen dana ikastolaren aldekoa izango dalako.

bazkari onaren zanpagarria
eta txarraren estalgarria

**LA CASA
DEL CAFE**

Juan Iriando

San Marzial, 19 - Urrut. 413801
Donostia

MUEBLES URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS. 48

GAZTEIZ (Vitoria)

ALONSO Drogategia

— PAPER MARRAZTATUAK

— GARBIKETARAKO GAIK

Santiago, 4

Urrutizkiña: 64 22 82

— ONDARRABIA —

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

optika «Begi»

FOTOAK - ZINEA - BARRUKO ANTIAJUAK

Miramar, 8

Urrutizkiña: 64 13 26

— ONDARRABIA —

BONBOITEGIA - PASTELTEGIA

Hawaii

San Pedro, 12 eta Santiago Kalea

Urrutizkiña: 64 17 58

— ONDARRABIA —

Jose Ramon Amunarriz

350.000 pezetatik gora etxebizitzak

SALTZEN DITUT

Zuloaga, 4

Urrutizkiña: 64 21 79

— ONDARRABIA —

Salon PARIS

KOSMETOLOJISTA

ILLE-MOZTEGITEGIA - Usaigozotegia - APAINTEGIA

Santiago Kalea

Urrutizkiña: 64 10 10

— ONDARRABIA —

"LA HERMANDAD"

BAR ETA JATETXEA

EUSKALERRIKO JAKI BEREZIAK

Zuloaga Kalean

Urrutizkiña: 64 27 38

— ONDARRABIA —

R a f a e l

BAR ETA JATETXEA

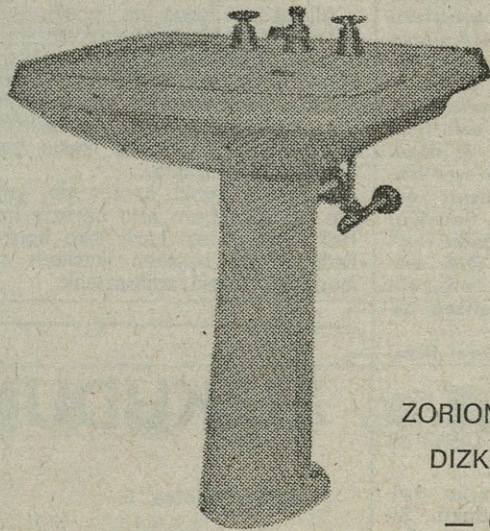
Eztai eta bataiotarako jatetxe egokia

San Pedro, 18

Urrutizkiña: 64 27 34

— ONDARRABIA —

ETXEBESTE ANAIK

ZORIONIK BEROENAK OPA
DIZKIZUE JAI AUETAN

— ONDARRABIA —

BIDE ERTZETIK ARGIA

Nere egun artako jarduna amaitu ondoren, kalean zear ninjoan lengo batean, Ondarrabiak ain berea duan itxas-aize gozoaz nere birrikak ase naiaz.

Antxe zegon gizon bat bide bazterrean exerita. Askotan ikusia neukan arri artantxe bertan exeririk. Baño, neri zer ajola orrelako gizon bat? Erritar bezela ez nuan ezagutzen gaitiera.

Nere agurrari eman zion erantzunaren tankeratik igerrri nion jatorra izango zala uaxe. Bai izan ere!! Urte askoan emen bizi ba-da ere, ez da Onadarrabitarra, berak aitortu zidaneez. Seme-alabak, bai, onadarrabitarrak ditu.

Bizirik bere burua arkitzea omen da, noski, daukan pozik aundiena. Besteontzat ere alaxe dala ezan nion.

Orduan ireki zidan bere biotzaren ezkutua:

—Bizi diranen artetik izkutatua bear nuan nik aspalditxo ontan. Il-dakoen artean neukan egon-leku. Eta ala ere bizirik nago.

—Zer, bada?

—Beti izandu naiz osasun makalekoa. Aspalditxo batetik onuntz birrikak porru egiñak daramazkit. Oraintxe dala iru urte etxean gertatuak itotzeraiaño estutu ninduten. Bi «gorputz» irten dira nere etxetik urte beraren barruan. Negar egin nai, ta eziñ!! Arnasa artzean ematen zizkidan lanak. Eriotzaren atarian arkitzen nuan nere burua. Alaxe zan gaitiera!!!

Gauzak orrela zeudela, gizon bi etorri zitzaizkidan ate joka. Beste lur-alde batera joan nai al nuan illabete baterako galdetu zidaten. Aize-aldatzea osasungarria zala ta abar...

Beren borondate zabala eskertu ondoren, nere eziñaren larria agertu nien. Diruz urri nnebillen eta joan-etorri ori ordaintzekorik ez ote neukan bildur nintzan.

—Ez gizona! —esan zidaten—; urtsaren trukean izango dezu gorabera guzia.

—Itzik gabe gelditu nintzan. Ni ez bainaiz emengoa. Ez nuan uste iñundik ere iñor nitaz oroitu bear zuanik.

Ordu ezkeror, urtero naramate; orain zertxobait ordaintzen det, irixten naizen neurritan.

—Ikusi egin bear zan gizon ua: zegon lekutik altxa eta, bi eskuak gorunt jasorik, begietatik malkoa zeariöla, Egia diotzut-zion berakni gaur bizirik ba-nago, gizon oieri esker nagola. Sendagilleak ere zalan-izik gabe egiztatu dit iritzi au.

—oOo—

Kezkaren arantza ondo itsatsia gelditu zitzaidan biotz-ondan. Neretzat bakarrik bizi nintzan; gaitiera-koak? Ajola gutxi neri!!!

Lan puska bat egin ezkeror, al nuan ondoena pasatzea besterik etzan nere ametsa.

Orduantxe jabetu nintzan nere erria ez nuala ezagutzen. Bide-ertzean exerita zegon kanpotar batek eragin dit nere sorterrria ezagutzera.

Pakerik ezin nere barruan arkitu eta asi nintzan azterrenak billatzen zeintsuek ote ziran orrelako lan txalogarria beren gain zeramaitenak. Jakin ere, laixter jakin nuan.

Guraso batzuek omen dira. «Guraso-ellarte» izeneko talde batean bildurik egiten omen dute lan. Zerbait entzuna nengon, baño urrutitik.

Ba noa beraietara. Ona emen, aurrera xamar sartua dagon baten esana:

«Besteren onerako zertxobait egiteko kezkak eraginda asi giñan elkartzen. Buru-auste eta korapillo gogorrek sortzen ditu orrelako zerbaitak. Guri gertatzen zaiguna besterik ez da: begiak luze eta besoak motx; borondate aundia eta inda-

rrak txikiak!!

Zuk leen aipatu dezun gizon orrekiko kontuari buruz auxe izan da gure lana:

Askota dira gure errian gaxorik daudenak edota beren bizi guzian opor-aldi baten gozorik izan ez duten gizon-emakume zaarrak. Familia aurrera ateratzen izan dute naikoa lan.

Orrelakoeri poz bat eta askoeri osasun-arnasa emateko asmoz artua daukagu Benidrom'en etxe bat. Ara eraman oi ditugunak, sendagilleen iritzi leku-aldatze baten bearran daudenak dira.

Ometxoentzat ere uda-leku goxo bat antolatua naiean, Goiatz'en artu degu baserri bat. Guziak errentan.

Eundik gora ume dijoaz urtero Goiatzera, Ondarrabiko neska-mutikoak.

Nik ba dakit askok ez dutela gure asmoen muiña entenditu. Bear bada, ez genlen garbi agertuko.

Beste askok, ordea, beren esku-lana eta dirua ere utsean eskeñi dizkigute. Ainbeste bear da gaur zerbait egin nai ba-da!!! Lareun gera, gutxi gora-bera, elkarte ontan izena emanak.

Maixu eta sendagilleekin artu-emanean jarri gera eta leenaz gaitiera buru-austerik asko eman digute.

Ume asko —asko baño asko— omen dago Ondarrabian aize-aldatze baten bearran. Leku legor bat nai ta naiezkoa omen da. Eta emendik Goiatzera ez dago osasunak eskatzen duan orrelako aldaketarik.

Kezka onek eraginda, ibilliak gera Naparroan zear, ala moduzko tokirik arkitzen ote degun. Etxe bat jo degu. Baño... betikoa: Dirua!!!

—Zaude pixka bat: Leku egokia arkitu dezutela diozu?

—Bai, noski, gure iritzi beintzat.

—Norentzat irekiko zenituzteke etxe orren atearik?

—Ondarrabitarrak guzientzat. Uda-ran, umeentzat; udazkenean, eiztarientzat, eta gero, zaar, gaxo eta bertara joan nai duan edozeñientzat.

—Zenbat jotzen dizute dirutan etxea erosi eta antolatzeak?

—Milloi erdi batetik gora.

—Ez da, bada, beste mundua diru ori gaurko egunean!!

—Ba dakizu zer gertatzen dan? Alderdi guzitatik eskea besterik ez dago. Ate ondora norbait datorkigunean, ba dakigu zertara datorren. Eta azkenean, aspertu egiten gera.

—Baño gauz bakoitzak bere balioa du eta oraingo au ezin diteke nolanai zokoratu. Gu nor ba-gaitiera...!!! Amaika txanpon alperrik botatzen degu batera bearrak gabe!!!

Eta olako baterako beti exkax...

Ba dakizu zer datorkidan burura? Milla familien artean, famili bakoitzeko 500 pezeta ematearekin egiña legokela!

—Bai, baño, bakoitzak daki bere berri. Ondarrabitarrak gauz askotarako ematen dute, asko eman ere. Erri emaillegorik ez det ezagutu eguzkipe guzian.

—Eta, zuen talde au bakarrik ari al da orrelako lanetan?

—Ez. Talde asko dira Ondarrabian, bakoitzak bere arian, besteren onerako asko egiten dutenak.

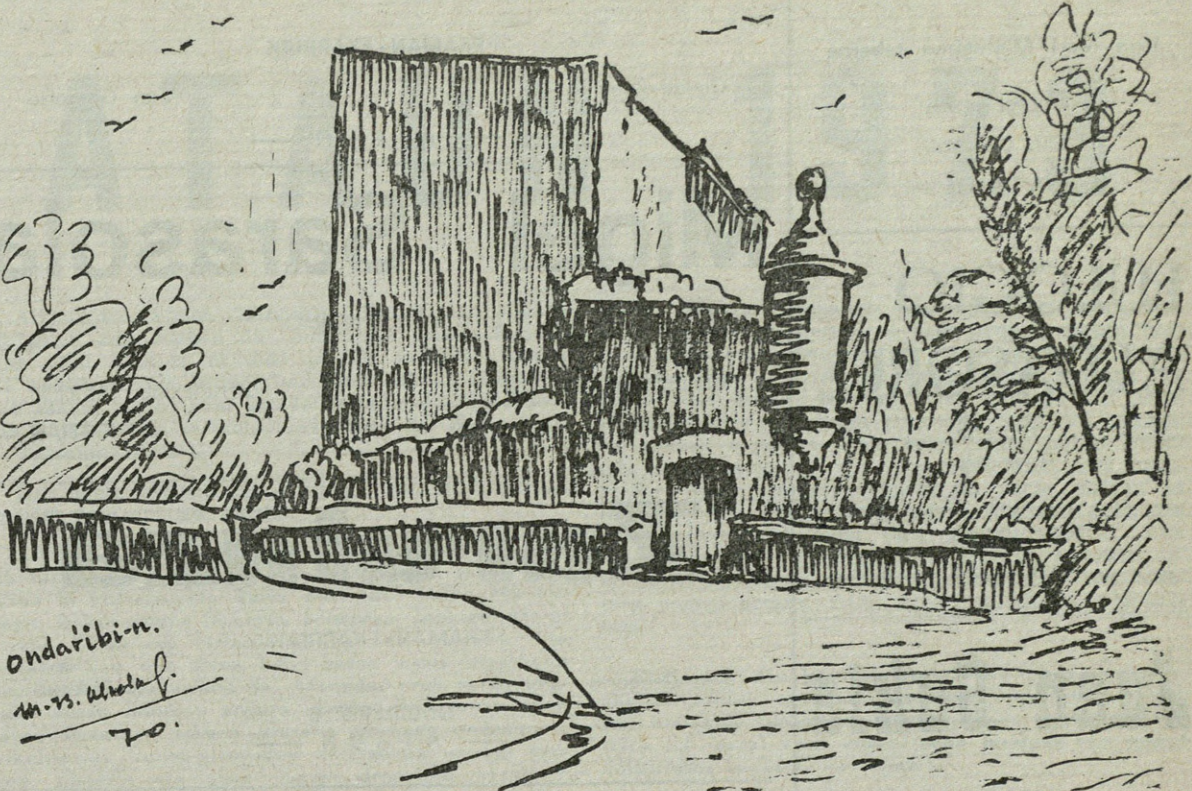
Esate baterako, gure taldeak eta Karitas-taldeak, gauz askotarako alkarri eskua ematen diogu. Baño bakoitzak geuron neurriak ditugu eta eginbearrak zabalak dira. Luzean motxetxo arkitzen gera beti!

—Ez ote gera, bada, etxe ori erostera iritxiko? Geroko damuak zer balioko digu?

—Guzion eskutik zintzilik dagola erantzuna uste det.

—Eta orain erosten ez ba-da, zer?

—ZER?

oroigarri batzuk ONDARRIBI

Sortzez bidasotar ez geran askori gertatzen zaigu, biotz barranean gordetzea maitasun aundi bat emengo bazter eta aldiei.

Ibilbide bat bakarrik ezan ez delako gure bizitzan Bidaso-bazterra.

Ondarribi izan da bazterrik maiteenetariko bat. Erria, itxasoa, mendia, bertako adiskideak... Badijoaz urteak Bidasoaldetik urrutiratu nintzala, baina ez dira itzaldur oroipen egokiak.

Arin bada ere gaurkoan, gogoratu ditzagun batzuk: Jaizkibel mendia, eta bertako Andra-Mariren eliza xotila, benetan ottoitz-leku ona.

Uri zarra, ibaia eta itxasoa, beian.

Amuteko komentua; bertako fraide adiskideak eta liburutegia. Etxeko nintzan an. Ezagutu nitun Aita Erroman Berakoa (Goian Bego), Yulen Yurrekoa («Zeruko Argia» aldizkariaren zuzendari argia), Larrañaga gotzaia, Beizama iru anaiak («Zeruko Argia»-gaz lotuak irurak), Olano, Lazkano soñularia, Olazaran Li-

zarrakoa txistulari ospetsua, denbora asko ez dala il da bera (G.B.), Azpeitia, Bidania, Urkijo, Lezo, Lizarza... (denakin ezin naiz gogoratu orain).

Ondarribiko adiskideak, euskaltzaleak batez ere. Joan ziran batzuk: Basurko, Satarka, Lasa... Jator jarraituko dute besteak ere: Bordari, Loidi, Kamñazpi, Ugalde, Aranburu, Don Errafel, Hernandorena...

Garmendia-Enrike ere Ondarribikoa genduen.

Gazteak ere bazetozten, baina beuren izenak ez ditut buruan orain.

Ertilarien artean Albizu ezagutu nuen, eta Pio Barojaren irudi bat eman zidan oroigarri. Montes Iribarren ere bai. Martinez irakaslea, grabatzaille ona.

Beste agunen batean gogoratu bearko ditut Ondarribiko oroigarri asko ta asko.

Besterik ez gaurkoan. Auxe bakarrik: Ez detala aztu, or ikasi eta mintzatu nuen euskera maitea.

Urrengo baterartiño.

BITAÑO

Ondarrabizale baten kezkak

Ondarrabiko herria buruz, iduripen batzuk idatzi nahi nituzke. Nere iduripen hauek ez ditut ikas-lan batean zeaztu, herriaren giroa ikusita sumatu baizik. Beste herri asko bezelaxe, Ondarrabi ere asko ari da aldatzen eta urte gutxi barru uste baino geiago aldatuko dala deritzait. Izan ere, hona hemen nere argibideak: basarriak banatzen ari dira, arrantzaleak nagitzen, gazte langilleak Irungo auzoetara esposatzen. Beste aldetik, txaletak ugartitzen ari dira, kanpotarrak urbiltzen, lurrak galestitzen eta herriaren elburuak estutzen.

Gure herri hau, ondartzat ertetik Jaizubia-ko mugaraño ia kati-gatua arkitzen da. Lehen nekazariak behartu, gero fabrikazioa debekatu ta azkenik jai-etxeak nabarmendu. Herriaren sail haundi ta ederrenak, aberats batzuk txotx egiten ari dira. Hau diruaren indarra! Jaizubia-ko Urbanizadorka bere eskubideak gordetzea gutxi balu bezela, besteen zaintzalle biurtu zaigu. Gezurra dirudi baina egia da. Basarritar batek bere automobila gordetzeko garaje txiki bat egin nahi zuan eta urte ta erdi baimenak iritsi naiean ibilli da, jo herrira ta jo Donostira. Azkenik, danak eskuratu zituanean, hala ta guztiz ere, ezezkoa eman zioten, Urbanizadora oztopo zuala ta. Eskerrak Mercedes Iridoy deritzaien alkate berriari. Berak zuzendu ziz-

kion gauzak. Beste basarritar batek estalitako landaretegi bat eratu nahi zuan eta lurretik bi metro ere ez zan azaltzen. Baina nola asarretu Jaizubia-ko Urbanizadorekin! Gizarajoak gorriak ikusi behar izan ditu bere asmoak lortu arte. Beste batek, etxe berri bat Jaizubia-n barrrena egitea irabazi dualako, «Mirari» izena jarri dio bere etxetxoari. Horrelako giroak ez ahal lezake, noiz edo noiz, indarkeria edo nolabaiteko muturkeria sortu?

Bai, egia da. Onadarrabi azitzen ari da, baina ez ote mamu baten maillan? Mamua beti mamu da naiz ta bizkarra bakarrik ba-du oker eta herria herri bidetik ez dijoanean okerra ta konkorra berekin ditu.

Ez dago herriarentzat bide onik sozial burrukak baztertuta, erdiketza aaztuta, nortasuna galduta. Horregatik Ondarrabiko herriak begiratu behar lioke bere lurretan kokatzen ari dan kapitalismo piztiari eta ardura geiago eman kultura ta lanari, geiago eragin gazte idealdu-nak, talde iraultzalleak, euskal joerak. Herriko jaiak ez dira buruau-ste hauek aipatzeko egun onenak baina bai euskerazko lerro hauek irakurtzeko egokienak, urteroko berezi batean agertuko bait-dira. Besteak jardungo dira Ondarrabiko herria eta herrikoak zeruetaraño jasotzen. Utzi neri nere kezkakin eta gure arteko zilo-miloak erakusten.

IBAIONDO

AMUNARRIZ eta Cia., S. L.

ETXEGINTZAK

Domingo Egia, 1

Urrutizkiña: 64 16 54

— ONDARRABIA —

DROGATEGIA - GALARZA USAIGOZOTEGIA

San Pedro, 67

Urrutizkiña: 64 12 40

— ONDARRABIA —

SUTEGI

Joxe Mari Mintegiren taberna

Sutegi etxea

San Gregorio

— ATAUN —

**EULOGIO
ALDASORO**Fruteria
ArrandegiaUrrutizkiña: 33
San Martin

— ATAUN —

Juan Sukia

HARATEGIA

Urrutizkiña: 22

Iztator-etxea

San Martin

— ATAUN —

**Miren Eugenia
Agirre**Emakumeen ile-apainketa
Olalde-etxea
San Gregorio

— ATAUN —

**Andoni
Galparsoro**

Konejutegia

Olalde-etxea, 3

San Gregorio

— ATAUN —

**Julian
Erauskin**HARATEGIA
OGITEGIA

Urrutizkiña: 23

Etxe Alai

San Martin

— ATAUN —

Miren Goikoetxea

ERAMAN - EKARRIAK

Olalde-etxea, 3

San Gregorio

— ATAUN —

Migel Sarasola

AUTOBUSAK

Urrutizkiña: 89 12 59

LAZKANON

Urrutizkiña: 41 92 56

DONOSTIAN

Zurutuza

ERAMAN - EKARRIAK

San Gregorio

Etxezuri

Urrutizkiña: 6

— ATAUN —

**Xabier
Dorronsoro**

Jan-edanen saltokia

Urrutizkiña: 5
Artillazpikoa
San Gregorio

— ATAUN —

LAPITZ

AUTOSERBIZIOA

San Pedro, 35

Urrutizkiña: 64 13 60

— ONDARRABIA —

GUILLERMO SAGARZAZU

JANARI DENDA

Zuloaga, 4

Urrutizkiña: 64 11 26

— ONDARRABIA —

SUPERMERCADO SAGARZAZU

Guadalupe auzoa

Urrutizkiña: 64 17 73

— ONDARRABIA —

ALBISTUR

ARATEGIA

Zuloaga, s/n.

Urrutizkiña: 64 18 60

— ONDARRABIA —

IMPRENTA ONDARRIBI

Industria eta Dendatarako lanak

Kosta, 12

Urrut.: 642122 - 641157

— ONDARRABIA —

Merzedes Etxebeste Aseginolaza

Era guztietako janariak

Arrantzaleen Bizilekua

Urrutizkiña: 64 14 12

— ONDARRABIA —

LIBURUTEGIA - PAPERTEGIA - DISKAETAN AUKERA

KAI - AMETS

Matxin de Arzu, 1

Urrutizkiña: 64 14 62

— ONDARRABIA —

ARAGITEGIA eta TXERRIKIAK

ATXUKARRO

Etxeetara eramaten da

Santiago, z/g.

Denda: 64 10 96
Etxea: 64 12 39

— ONDARRABIA —

**CAJA LABORAL
POPULAR**

LANKIDEEN AUZO AURREZKI ONTZIA

Zuk aurreratutako diruaren bidez, langille askori, bere lan-sari
espiñetik irtetzeko bidea sortuko diegu.
JAIALDI ZORIONTSUAK OPA DIZKIZUE

San Pedro, 7

Urrutizkiña: 64 20 41

— ONDARRABIA —

ALCAIN

Etxegintzarako materialak

DROGERIA ETA PERFUMERIA

Zuloaga Kalean

Urrut.: 642025 - 641312

— ONDARRABIA —

HENRIETTEPARIS-en «STENDHAL» Institutoak
Franzes Esthetizien bezala diplomatua

BARKAIZTEGI Etorb.

Urrutizkiña: 64 13 78

Aurrezki Kutxa Etxean

ONDARRABIA

Ignazio Ugarte

SALEROSTEGI - BUNITEGIA

San Pedro, 28

Urrutizkiña: 64 14 55

— ONDARRABIA —

SUPERMERCADO

JANARI-EDARI AUKERAKOAK

Santiago, z/g.

Urrutizkiña: 64 15 40

— ONDARRABIA —

PINPILINPAUXA ESTANKOA

Jabier Ugarte

Urrutizkiña: 64 10 49

— ONDARRABIA —

AGURRA

Bai, agurka natorkizue ataundar bihotzekooi. Eta baitipat, San Gregoriotarroi. Zeren eta hauzo honetako festak direla bide irten bait zaizkit hitz hauek, eta idatzi ditut lerro hauek.

Bai, halaxe da: «San Gregoriok». Honelaxe deitu ohi diegu urteoroko jai nagusiei.

Egitaraua, nahiko betea datorkigu. Badugu sei egunetan zehar, zerikusi ta zerikasias frango!

Jai hauek goza ditzazuela denok nahi dut. Baina ene nahia, ametsa da. Zeren eta herriak hurrin bait ditugu zenbait. Eta agian, hilabeta anitz baino lehen, beste zenbait ere hortik zehar eramanen dizkigute. Hau gizartea! Hauek mundutarrak —ez mundua!

Dena den, agur eta zatozte Atauna.

TRIKUARRIETA

HAURRAK DIRELA TA.....

Zeruko Argian oso guttitan idatzi arren ene herriko festetako horrialdean parte hartu gabe ezin gelditu. Hau honela izanik gaur hartu dedan gaita «Haurrak direla ta...» izan da, izan ere gure haurtxoek ikusita nere bihotzean pena bat nabaritzen da eta pena hau nolabait azaldu egin nahi.

Ezin dezakegu ukatu haurtxoek une honetan gaizki daduzkagunik. Alde batetik gurasoak ere problema edo duda askokin ikusten dira orduan hauek honela egonik nola heuren umetxoai ondo irakatsi?, eiznekoa. Ene ustez haurtxoak bazeru egiten ditugu alde guztietatik, uste dugu haurtxo hauek ez dutela gure beharrik, heurak bilatuko dituztela heuren dibersio motak, heurak jakingo dutela zer arrazoi den obena eta abar, baina ez, gu gura lagundu behar diegunak eta batez ere gurasoak.

Gaur egun guraso askok egiten dutena, hiru urte heuren haurtxoak egiten dituanen etxean pakea emateagaitik ikastola edo eskolara bidali nora dijoazen begiratu barik, baina urte batzuek barru konturatu ko dira, eta batzuek hasi dira konturatzeko, gure haurrak oso ideia okerrak daduzka, honen urte berdinak beste batzuek gehiago dakite eta biak ikastolan ibiliak dira, ez daki behar bezala pentsatzen..., eta orduan zer? Beraz guraso zeraten guztiok hartu ezazute obligazio ge-

hiago zeuren haurrengan eta kultura bat ematen saia zaitezte; baina hau honela izan dadin gurasoak zaudete ikasi beharrean, ikasi zazute beraz.

Gure haurretan baita ere ikusi beharreko gauza dugu dibersioren bat beharrezko duela, baina ez zaitezte egon beste batzuek jarri zai, Nork jartzea nahi duzute zeuren haurretzat, zeurok horretarako interesik jartzen ez badezute?; ez dezagun itxogin beste batzuek egin dezan, hasi gaitzen denok elkartuaz heuren eta gure onerako diren gauzak egiten.

Gure herrian lehen gertatu dena zera da, agian, orain dela urtebete inguru, taldetxo bat bildu zen, bai dibersioren batzuk eratzeko edo kultur bideren bat lantzeko, beti haur mailan noski, laister lurperatu eta hautsi zen, hau zergatik?, beti txotxolokerietan ibili behar ahal gara?

Baina hau honela gertatu arren, orain dela gutti Ataun San Gregorioko auzune honetan haur eta gaztetxo sail bat elkartu eta sail bat egin da, euskal kultur bideetan zertxobait ikusi eta landu dezaten egin da, aintzat eta aintzat lan eman duen alkarte hau.

Beraz aurrera haur maiteok! segi horrela, zerbait lortuko duzute eta, nahiz eta bidean oztopo asko aurkitu.

GURUTZE BAZTARRIKA

Nekazaritza Ataunen

Gaurregun Ataunen lantzen diren baserriak 150 bat dira gutxi gora-behera. Gauza onekin orde, guztiok baserriak bizi garenik ez det esan nai; ezta gutxiagorik ere. Oietatik, berrogei ta hamarren bat dira baserriko etekin utsetik bizi diranak. Gainerakoak baserri eta fabrikara joan oi garenak gara, lantoki bateko lanak damaiguna gutxi dalako. Eta zergatik orri?

Batzuk diotenez, gure baserrietako produkzioa txikia dalako, edota gure baserria aundia ez dalako, eta abar. Nere iritziz orde, ez da ori bakarrik kaka; baita ere, gure baserria baztertu delako, inongo laguntza zipitzik ez duelako. Nun dira gure baserriarraren aurrerapenerako diran tresnak, lurrak erabili, belarrak ebaki edota belak jezteko diran oiek? Non dira? Auek ere gure baserriak dijakigun esnearen gisa mugatuak ote ditugu beren prezioetan? Eta ez ori bakarrik! Non dira gure korta edo ikuluetan bear genituzken ganadu razak eta auzentzako beren moduko lekuko, beren sanidade eta beren bear guztiekin?

Au irakurtzean, norbaitek zera esanen du agian: baina Ataunek me-rezi aldik onelakorik, malkorra besterik ez dik eta? Begira ba! Ataunek ere, beste erriek bezalaxe, baditu bere onak eta bere txarrak. Eta nik, zera esango nuke: alegia, planifikazio ordenatzaila bat bear duela. Non ganadua eta zein klase, non basoak edota non fruta esango duen planifikazio bat. Pertsona batek bere jokabidea aldatzerakoan, bere oinak non jartzen dituen jakin bear du eta guk, au ere falta! Au ere baserriarrak egin bear al dugu? Nun eta zertarako dira bada gizon ikasi edo teknikoak —baserrietatik azkeneko lanetara deitzen zaizela dioten gizon oiek—, edota non dira gure esneari prezioa jartzen dioten gizon oiek au ez egiteko?

Bada gauza auek onela izanik, azken bide bat artu du Ataungo baserriarrak: ez baserri eta ez kale! Leen aipatu ditudan gauza oiek izan dira egoera onen eragile; itz batez esanik, BEAR BELTZA!!!

Bada orrelaxe aurkitzen da gure erriko nekazaria, alegia, il zori bizian. Eta orregatik, gure erria gizonentzat ez baina piztientzat izango dugu aurki.

Eta amaitezko esan dezadan, au ere ataundarron errua izango dela bearbada. Ez naiz arritzen orde. Ataun ain mendi zuloa izanik zelai aundietako gizonak ez ikustea ez da deus arrigarri. Bada zatozte ilargitik au ikusiko duzuten gizonak, gau ilunean argi egingo digutenak, orduantxe zuzendu eta eratuko bait dugu gure erria geuretzat.

J. G.

ATAUN 1973

Artikulutxo honen izenburua irakurtzean, agian norbaitek zera esanen du: hots, 1973 urteko berriak aipa ahal ukaitea ez dela posible oraindik; zeren eta abuztuan bait gaude (hau idazterakoan bederen). Ene asmoa berriaz, gaur arteko gertaera garrantzitsuenak aipatzea eta zertxobait aztertzea da. Beraz atxiki natzaion hariari.

Has nadin biztanleekin, Ataungo biztanle kopuruaz zenbait dato ematen alegia.

Aurten, Udaletxeko datoei dasaigutenez, bi mila eta hirurehun biztanle bizi gara Ataunen. Beraz ihaz baino bi gutiago, eta duela bost urte baino 489 gutiago. Dakusazunez irakurle, beheraka doakigu Ataun herria. Geroz eta biztanle gutiago du Ataunek. Eta gertaera hau, ene ustez, herri batek jasan ditzakean zoritxar handinetariko da. Ataundar orok behar genduke arazo honetaz ardura. Zeren eta geroke egun batez, zertarako izanen lirakeke Ataungo ondasunak, trikuharriak, lehen-gizonaren aztarrenak, euskal kultura, historia eta abar, herria desegiten bazaigu?, hots, orai desegiten uzten badugu? Zertarako? Ene ustez, arazo horretaz kezkatzen eta arduratzen ez garenean, gure jaioterria deuseztatzen dugu.

Baina, zergatik doakigu beheraka Ataun? Zergatik bizi da hainbat eta hainbat ataundar heuren jaioterriatik at? Football talderik ez duelako ote agian? Ez, inolaz ere ez! Arazoa hori baino latzagoa da. Horrelako inioxokeria bat balitz prolema honen eragile... hura poza!!

Inguruko herrietan etxegintzan dihardute jo ta ke. Ataunen, aldiz, nahiko urri egiten dira etxeak. Duela urte batzuek, hiru bizitza sail egin zen.

Bestalde, Ataunek ez du jendearentzat hain egokia eta zerbitzu handiegirik. ene ustez era guztia-ko gauzen saltokia behar litzateke. Baita, zelan ez!, industria bat ere. Baina industria jator bat, eta ez ataundarron patrikak xurgatzearen sorturikoa. Horrelakoa baino hobe, deus ez ukaitea! Jendeak herri-
tik at behar du joan bizi ahal ukaiteko. Ataunen ez bait dugu enpresarik, ez lantokirik. Nekazaritzak damagunetik soilki, ez dut uste bizimodua aurrera eramain daitekenik.

Ez dugu botika edo farmazirik.

Gauza horiek eta beste anitzek, jendea Ataundik at bizitzera bultzatzen dute. Horiek dira beraz, exkaxia honen lehen eragile. Eta errudun nor? Geu ez ote gehienbat?

Arren herriarrok, saia gaitzen prolema honi erantzun ermo bat ematen.

Biztanle kopuru aldera utzirik, hel natzaizkien 1973 urte honetan zehar euskal kulturaren aurrerabidearen alde eratu eta ospatu ditugun ekintzei.

Urteari hasiera pozgarria eman geniola aitortu behar guztiok. Lau egunetan zehar euskal kultura saioak ukan genituen. Hitzaldi bi, bata zein bestea interesgarriak arras. Lehenengoan «Irakaskintza eta erlijioa» gaiak mintzatu zitzaigun Jose Maria Satrustegi nafartar apaiza. Ez ginen jende anitz bildu, baina ataundarrok hitzaldietarako dugun joera nigar-garriaz oharturik, ez hain guti. Bigarren hitzaldian «Gaztetxo eta bere inguru» gaia aztertu zigun Sebastian Uria apaiz berriak. Nire blokeko apuntetan berrogeiren bat lagun bildu ginela diot.

Hurrengo egunean, urtarrilaren 5-ean, haurren kanta txapelketa ospatu genduen San Gregorioko «Igarondo» aretoan. Irabazle, Mari Pilar Mintegi-Jolanda Zurutuza eta Josune Etxeberria-Ana Mintegi bikoteak geratu ziren, bata zein bestea bere mailan noski. Idatz-txapelketan, aldiz, Simone Begiristain eta Jesus Mari Munduate ukan ziren. Hauek ere, bakoitza bere mailan noski. Errege egunean berriaz, Urrietako «Egi-Bila» talde prestu eta langileak antzesturiko, Iñaki Begiristainen «KIRETSA DARIO» ikus ahal ukan genduen. Euskaldunon erantzun on bat berezi duen antzerki bat dugu aurrez aipaturiko hori.

Martxoan berriaz, hain ongi eratu gabeko jaialdi batzuek anuntziatu ziren. Bi asteren buruan, euskal kantarien jaialdi bat, hitzaldi bi eta beste zenbait gauza behar bezala eratu daitezkeenik, ez dut uste jaunak! Dena den, har dezagun gertaera hura eskarmentu lez, eta aitort dezagun aho batez gaizki eginikakoa, inioxoen antzera atzetik mila adabaki ateratu gabe. Utikan itxura gabeko aitzakiak!

Geroztik ibilaldi neuritu bat eratu zuen O.A.R.G.I. TROSKAETA-k. Harrera ona ukan zuen ibilaldi bat eratu ere.

Ekainean berriaz, «Joxemiel Barandiarani Gorazarre» izenburuko jaialdiak ukan ditugu. Jaialdi horien berri, emana naiz berriki; beraz ez noakizue «lata» gehiago ematera.

Baina esan dezadan, nehorik ez duela ukatu nire besteen aurrean jaialdi bikain eta interesgarriak ukan

zirela. Herriar zenbaitek dio orde, egitaraua osatzerakoan Ataun herria ez dela deus kontutan hartu: beraz ezin dizaiokegula «herri-omenaldi» izendeitura ifini. Herriak at berriaz, beste zenbait entzuna naiz Euskal Herriko lehen mailako eta Joxemielekin zerikusia duten erakunde zenbaitek gorazarre horren eraketan parte behar zuela hartu. Adibidez, Euskaltzaindiak eta Aranzadik. Institutio haue-
tariko osakin zenbaitek hartu du parte, baina ez instituzio lez; partikulariki, baizik. Eta orai galdetzen dut: arrazoizkoak ahal dira irizpide horiek? Nire ustez, seguraski bai. ehenengoa bederen, egiazkoa dela derizkiot. Beste norbaitek orde, beste era bate-tara pentsa dezake. Bada ager dizaigula bere eritzia lasai!

Ekainean, Aia hauzoko festak ere ukan genituen. Jaialdi politikak eta aski herrikoiak prestatu zizkiguten herriakide aiatarrak. Aurrera bada aiatarrak, berriro ere jarrai zuen euskal sena landuaz eta euskal kulturaren baratza jorratuaz!!

Eta orai, irailean, San Gregorioko festak datozkigu. Jai hauek beste artikuluan mnitzatuko natzaizue zertxobait ene eritzi apala eta ez hain probetxugarria zihurki, agertuaz.

Bestalde, eta haurrei dagokienez, «IZAR» taldea sortu da aurten Ataun San Gregorion. Hogeitahamarraren bat haurrek osaturiko taldea dugu berori. Bere asmo eta burutapenen berri beste aldi batetan emanen dut. Oraikoz, bi ordu inguruko euskal jaialdi bat prestatzen dihardutela jo ta ke esanen dut. Antzerti, kanta zahar eta berri, olerki ta bertso zahar eta berri, eta flauta saio zenbaitez horniturik dator-kigu aipaturiko jaialdia. Heuren ustez, irailean 23-an agertuko dute lehen aldiz. Geure herri Ataunen agertu ere. Baina beste euskal herrietan prestatzeko ere, ez dut uste oztopo larregirik dutenik heuren aldetik. Dena den, gauza hauen berri ZERUKO ARGIA beronetan emanen dut geroxeago. Baina ataltz hau amaitu aurretik, esan dezadan esan, ea IZAR talde orakoiznadoretsu honek nortasun eta iraunpe-nik erakusten digun. Zeren eta lehen, hemen San Gregorion, gaztetxoan bi talde sortu ziren, baina taldearen osakin batzuek ustez sailetik at lana hobe-kiago eginen zela eta laister lur jo zuten talde biek. Nik neuk neure aldetik berriaz, orai ere ekintza ap-
tekorik ez dakusat. Ez dut uste konfiantzarik ez zu-ten haiengandik aparteko mesedirik datorkionik gu-
re Ataun herriari. Hitz batez esanik, inizatibatarako gaitasunik eza eta mihin habila besterik ez dakusat horrelakoengan. Ausardikeria bat agian, idatzi du-
dana.

Haurrei buruz dihardugunez, ezin San Martinda-
rren jokabidea aipatzeke utzi. Hots, igande arratsal-
deoro haurrei prestatzen zaizkien dibersiok. Aurrera
bada zuek, eratzailok! Zorionak, dibersio krisisaz
ohartu zaretelako. Mila bider, zorionak!!

Bestalde, San Gregorion, uda honetan —uztailan
eta abuztuan hain xuxen ere— txistulari taldetxo bat
preparatu da. Aurrera jarraitzeko asmoak omen ditu
gainera talde honek. Hogeitahamarraren bat haurrek osatu-
rikoa dugu beran. Ea bada, bazen garaia gure he-
rriar txistulari talde bat edukitzeko. Aurrera bada
haur txistulari bizkorrek, ez geratu, ez amor eman
txistuaren oztopoei, gauditzeko ahaleginak egin,
Ataun herria zuen zai dago ta...

Bestalde, aurreko urtetan zehar, euskal alfabetatze ikastaro batzuek eratu izan ziren. Aurten orde, zoritxarrez, hori ere ez! Eman dira bai zenbait klase euskal gramatikaz, baina partikulariki. Agian «eus-kaldun» agertu nahieko gehiegi dukegu Ataunen ere.

Horiek horrela, Guraso Elkartek ez du aurten udako ikastarorik eratu. Ez dakigu zein arrazoi ukan diren medio.

Eta irakurlea asper ez dakidan, amai dezadan lehenbait-lehen. Baina euskal kulturaren barna ze-
rikusia duen berri bat aipatu gabe ez dut bukatu
nahi. Hots, «ATAUN» izeneko liburuxkak Aurrezki
Kutxa Munizipalak eratu zuen txapelketan hamabost
mila pesetako saria irabazi zuela. Lan horren ori-
jinala, Jose Antonio Imaz injinadore berri eta ataun-
dar gazteak beste lauen laguntzarekin gaztelaniaz
egin da. Txapelketa horretara orde, euskarazko
itzulpen eta guzti aurkeztu zen. Itzultzaile eta lagun-
tzaileen izenak beste batetan aipatuko ditut. Liburu
berehala argitaratzeko asmoak ukan arren, oraindik
ez da argitaratu. Baina zerbait irakurria dut eta
interesgarria dela aitortu behar. Ea bada, argitara
eman bezain laster sar dadila ale bat Ataungo su-
kalde guztietan eta irakur dezagun guztiok serio-ski.

Utikan geure Ataun herriaren historia edo kon-
dairari buruzko ezjakintasuna!! Utikan!

TRIKUARRIETA

LAGUNTZA DEIA

EUSKALTZAINDIK EUSKAL HERRIARI

1. Noiz eta nola sortua
2. Zer den eta zertarako den
3. Eginak eta egitekoak
4. Zein egoeratan aurkitzen den

Joan den mendeko azken aldera halako kezka bizi bat sumatzen da: gure aurrekoek utzi diguten ondare hau, mintzaira hau, salbatu nahia. Gaur-eguneko zibilizazioaren uholdeak gure herriaren euskaltasuna jango duen beldurra zabaltzen da. Izan ere, eskolan sarrera debekatu zaion hizkuntza, idatzizko zeregine-tarako erabilia ez dena, ofizialtasunik gabekoa, gizartearen distirarik ez duena, eta zabalkunde-tresnak ukatzen zaizkiona... nola atera ahal daiteke bizirik? Euskera salbatzeko zerbait egin beharra dagoela garbi ikusten da, bada. Baina zer?

Durango Euskal Jailetan, 1886. urtean, Aristides de Artiñano jaunak burubide hau eman zuen: Euskal Akademia sortzea. Elkarre bat alegia, erabat euskerari lotua, idazleentzat argibide eta arauak emango lituzkeena, euskera lantzeari eta aztertzeari bultzatza egingo liokeena eta abar.

Asmo hau ez da berehalakoan mamituko. Urratsik baliotsuena, ordea, Oinatin emango da, 1918. urteko Batzarreetan. Bi sailez osatutako Institutio bat sortzea hantxe erabaki bait zen. Bi sail hoiak izenak: Iker-Saila (euskera ikertzeko saila, alegia) eta Jagon-Saila (euskera zaintzeaz arduratuko dena). Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroako Diputazioek aitzin-asmo hau haintzat hartu eta beretaketu egin zuten. Elkarre berriari babesa eta laguntza ematekotan gelditu ziren.

Euskaltzaindi sortuberriaren batzarkide izan ziren, garai hartan, euskal alorreko gizonik ospetsuenak: Txomin Agirre, Arturo Campion, Julio de Urquijo, Georges Lacombe, Pierre Broussain, Pierre Lhande, Eleizalde-tar Koldobika, Olabide-tar, Erraimun, Altube-tar Seber, Eguzkitza-tar Jon, Etxegaraiko Karmelo, eta abar.

Eta. —esan beharrik ez dago— Azkue jauna, lehen euskaltzainburua.

Euskaltzaindiaren xedeak Arautegiko lehen artikuluan daude garbi eta xeheki ezarriak. Ez dira, noski, betetzen errazak, batez ere Elkarrearen eskuarte-murritzei badagokio. Horra Arautegiak zer dioen:

“Honako xede hauek ditu helburutzat:

- a) Euskeraren gramatika legeak ikertu eta mamitzea;
- b) Hizkuntza honen idazlangintzarako argibideak eta arauak ematea;
- c) Hiztegia biltzea;
- d) Bai hiztegia eta bai gramatika eta grafian ere, literatur hizkera batura heltzeko lan egitea;
- e) Euskeraren enpleguak aitzinatzea;
- f) Hizkuntzaren eskubideak zaintzea;
- g) Hizkuntza, gizarte maila guztietan gai bihurtzeko, lan egitea;
- h) Literatur eta ikas lehiaketak eragitea;
- i) Filologia eta lingustikako istudioak sustatzea, euskera eta euskal literaturaren irakas-aulkiak sortuaz;
- j) Hartako titulu eta ageriak ematea.

Edozeinek ikus lezake zeregin hauek benetan direla handi, eta Euskaltzaindiak, bere eginbideen neurriko izango baldin bada, lanari seriozki loturik egon behar duela.

24 euskaltzain osoz, euskaltzain laguntzailez eta euskaltzain ohorezko osatua da Euskaltzaindia Euskaltzain laguntzaile eta ohorezkoentzat ez da muga jakinik. Badira hauen artean hizkuntzalari ospetsuak (baita atzerriarrek ere), euskerari eskeini dizkioten lanagatik ohoragarri direnak. Batzarreetan erabakiak hartzeko eskubidea, ordea, euskaltzain osoek bakarrik dute. Hauek Euskal Herriko eskualde guztietan hautatzen dira, ahal dela, euskera mota guztien ordezkariak barnean egon daitezela.

Euskaltzaindiaren etxea Bilbon dago: Hibaiondo 6, arteko. Ordezkaritzak, berriz, Donostian eta Gasteizen.

Batzarre arrunak gehienetan Donostian egiten dira, Gipuzkoako Diputazioaren Jauregian, euskaltzainen erositasunari begiratuaz. Batzarre guztiak, nahiz orokorrak nahiz batzorde berezienak, beti euskeraz egiten direla esan beharrik ez dago.

Euskaltzaindiak 50 urtetan zehar egindako lanak lerro murritz hauetan sartzerik ez dago. Esan dezagun, halere, herari dagozkion bisailaketa izan direla lanak: alde batetik, gramatika, hiztegi eta beste istudioen eremukoak; eta bestetik, euskera zaintzera eta aitzinatzeraz zuzenduak Azkue jaunaren obra haundia: “Morfologia Vasca”, Euskaltzaindiko batzarre-

etarako eginak eta bertan hobetua izan zen, eta berdin jaun beraren “Gipuzkera, Osotua”.

Euskaltzaindiaren sortzetik beretik argitaratzen da “Euskera”, Euskaltzaindiaren aldizkaria. Bertan agertzen dira euskaltzainen lanak, batzar-ageriak, erabakiak, eta idazlangintzarako ematen diren arau gidiak. Axolarik handienako obrak azaldu dira aldizkari honetan: adibidez, Altube-tar Seber jaunaren “Erderismos”, “El Acento Vasco” eta “La Vida del Euskera”; eta berdin “Erizkizundi Irukoitza” (fonetikazko ikergaiak, Euskal Herri osoan barna egindako bilakuntzen ondorioekin). Bertan argitaratu izan dira, baita ere: Etxahun koblakariaren bertso bilduma, Bordeleko Unibertsidadeko Irakasle eta Euskaltzainburu-ordea den Haritschelhar jaunaren oharrekin Toribio Etxebarria jaunaren Eibarko Euskeraren. Hiztegia; Gerardo Lopez de Guereñu-k prestatutako “Voces Alavesas”, eta abar.

Euskal testu zaharrak ere argitara ohi dira Euskera-n. Euskalari, euskaltzale eta idazle bezala, izen handiko diren jaunak lankide dituzte aldizkari honek. Horra hoietakoz batzuen izenak: L. Mitxelena, P. Lafitte, R. Lafon, L. Akesolo, H. Gavel, A. Gavel, A. Irigoyen, J. Garate, H. G. Mukarovsky, K. Bouda, A. Tovar, M. Lekuona, L. Villasante, J. M. Satrustegi, I. Omaetxebarria, eta abar.

Baina Euskaltzaindiak bere iker sailari kasu egin baldin badi, areago begiratu izan dio jagon sailari, bere ahalaren neurrian, behintzat. Hortarako elaberreri, olerki, antzerki eta saiakera sariak jarri izan ditu; bertsolari txapelketak eratu, euskal jaialdiak antolatu, alfabetatze ikastaroak eta abar eragin izan ditu. Euskal irakasleak prestatzeko, etsaminak jarri eta hartako tituluak banatu ditu. Euskerakin zerikusi duten galderei erantzun ematen arduratzen da (eta zinez, munduko alderdi guztietatik datozkio galderek). Beren umeei euskal izena jarri nahi dieten gurasoei laguntzeko, “Euskal Izendegia” prestatu eta argitaratu du (J.M. Sartustegik, beste batzarkideen laguntzaz, prestatutako lana, eta “La Vasconia” diru etxeak bere kontu argitaratua). P. Axular-en “Gero”, euskeraz egundaino egin den libururik ospetsuenaren argitaratze berriak (1954ean eta 1964ean eginak) Euskaltzaindiaren laguntzaz atera ahal izan dira.

Euskaltzaindiari datozkion zereginak, ordea, geroago eta premiatsuagoak dira.

Eta beharko izan, baldin gaur-eguneko premiei erantzunik emango bazaie. Hizkuntza bera gai eta trebe bihurtu beharra dago, gaurko gizartearen mintzabide egokia izan dadin. Azkue-ren Hiztegi haundia gaurkotzeko lanean ere L. Mitxelena euskaltzain jauna Euskaltzaindiaren aginduz ari da. Hiztegi hori, erabat berriztatua, aurki agertzekotan dago.

Idazteko bateraturik ez den hizkuntza batek gaur etorkizunik ez duela ikusiz batasunerako lanean ari da Euskaltzaindia. Arauak ematen ditu, alegia, irakaskintzan eta idatz beharkizunetan euskera mota bat erabil dadin. Baita ere baditu batzordeak hiztegi bereziak prestatzeko: eskolan erabiltzekoa, Etxegintzako, eta abar. Euskal Herriko herri eta herritarren Izendegia ere prestatzen ari da. “Educación y ciencia”ko Ministeriora eskabideak egin ditu euskerari eskoletan sarrera eman dakion. Euskeraren Atlas delakoa burutzea, euskeraren gizarte egoeraren azterketa egitea: hauek eta hauen antzeko asmoak aspaldidanik darabilzki, baina laguntza faltaz gaur artio egin gabe dira.

Zer moduzko laguntzak ditu Euskaltzaindiak obra guzti hauek aurrera eramane ahal izateko? Lau Diputazioen aldetik zerbait jazotzen du, baina hartzen duen hori gaur egunean ez da aski, inolaz ere. Bizi-modua garestitu egin da, diruak bere balioetik galdu egin du. Euskaltzaindiaren eginbeharrak aldiz, gehituaz doaz, hizkuntzaren egoerak eskatzen dionaren arabera. Eta lan guzti hoiak urririk eta diru gabe egin daitezkeela pentsatzea, txorakeria da. Euskaltzaindiak ezingo du luzaroan iraun, baldin ekonomi aldetik laguntasun gehixeago izaten ez badu.

Euskaltzaindia dugu geure herriaren mintzaira-alde lan egiteko daukagun Institutio lehena (eta bakarra). Euskal Herrian bada dirua. Hizkuntzaren balioaz bada kontzientzia zolia. Hizkuntzaganako ardura eta kezka ere ez dira falta. Nola uler daiteke, orduan hizkuntzaren alde lan egiteko daukagun Institutio bakar hau egoera larri honetan egotea? Egia aitortuko baldin badugu, horretan gerok ere izan dugu errua. Ekonomi arazo hontaz ez bait da Euskaltzaindia gehiegi arduratu, eskabide taxuzkorik ere ez du sekula egin. Baina gaur-eguneko premiek hortara behartzen gaituzte.

Ate-joka gatoz, beraz. Gure Udaletxe, Aurrezki Kutxa, Banku etxe, industria, kultura elkarre eta kontuzko jaun-andreei: denek dei bat egin nahi diegu, harrera ona egingo zaigulako esperantzaz.

Euskera maite duzun euskaldun horrek! Zure maitasun hori zinetakoa baldin bada, egitetan mamituko baldin bada, eman zazu, arren, zeure eskupekoa, Euskaltzaindiaren lanei eusteko Eskerrik asko!

Euskaltzaindiak urtero argitaratuko du “EUSKERA” bere aldizkarian eustaila bezala laguntzen dutenen zerrenda, bai erakunde eta bai pertsonena.

EUSKALTZAINDIK

Euskal Herriari
Laguntza deia

EUSKALTZAINDIAREN ZEREGIN NAGUSIAK GAUR

Azterketa-lanak euskal gramatikaz

Azterketa-lanak euskal hiztegiak

Teknika hiztegi lanak

Aditza bateratzeko batzorde berezia

Alfabetatze batzordea

Etxegintza hiztegi batzordea

Denda, Saltoki eta giza ofizioen izendegi batzordea

Oinarri-eskolako hiztegi batzordea

Bertsolari batzordea

Herri eta herritarren Izendegi batzordea

Hiztegi Idazkera eta Joskeraz heldu diren galderei erantzutea

Linguistika bibliografi gaiak biltzea

Euskal literaturaz eta idazleek berriak ematea

“Linguística Comparada”ri buruzko berriak ematea

Euskal irakasle eta alfabetatze ikastaro eratzailen etsaminak egitea

Euskerari buruzko ikastaroen gidaritzat teknika

Literatur euskera batu baten moldagintza

Sariketen antolatzea, edo besteek antolatutako enpaimahaiak hornitzea

Idazle klasikoaren argitaratze kritikoak egitea (Anibarro, Etxahun eta abar)

Euskal dialektologiako edizioak

“Euskera”, Euskaltzaindiaren aldizkaria, argitaratzea.

EGIN AHAL IZANGO LIRATEKEEN LANAK

Euskaltzaindiak behar den besteko diru erak baltu, goian aipatu diren gaurko lanetan, erdizka ari beharrean, batzordetako ordain txikiak ere eman gabe, osotasun baten jardun luke. Gainera aipatu diren antzeko lan gehiago egin ahal izango luke, bere bi sail nagusi horien barnean: iker sailean eta jagon sailean, alegia.

Parte hartu ahal izango luke Linguistika, Literatura, Onomastika, Toponimia, eta, hizkuntzen Didaktikaz egin ohi diren Biltzar eta symposiumetan. Gaur ezin egin lezake horrelakorik.

Bekak eman ahal izango lituzke, istudio bereziak egitera irakasleak bidaliz. Horrela egin ohi zuen Euskaltzaindiak hasiberri hartan. Gaur ezin.

Hain beharrezko den Euskal Herriaren Atlas linguistikoa egitea.